

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesечно Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 40

v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene inseratov:Enostolpna petstna vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredno
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredniška telefon 50, upravnika 328.**Političen list za slovenski narod.**Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.**H konsolidaciji sveta.**

Glavno zanimanje sveta je v sedanjem trenutku še vedno osredotočeno okoli političnega položaja v Franciji, ki je nastal vsled zmage levičarskega bloka. Desničarji, ki se držijo smernic Raymonda Poincaréja, razpolagajo v novi zbornici z 211 mandati, Briandova skupina s 44, levičarji pod Herriotom z 289, socialisti s 106 in komunisti s 25 mandati. Levičarji sami ne morejo sestaviti vlade brez socialistov, ni pa potrebno, da bi ti slednji stopili v vlado, marveč je zadosti, če jo lojalno podpirajo. Desnica se od vlade zelo težko loči in obdeluje predsednika republike Milleranda, naj bi levičarji stali izvestne pogoje ali pa vsaj mesto Herriotu poveril vlado Briandu, ki se jim zdi manj opasen. Nekateri razmišljajo tudi, ali bi se ne dali združiti zmerni elementi, ki bi vodili francosko politiko dalje v smislu Poincaréja, oziroma takozvanega nacionalnega bloka, toda ta načrt se zdi neizvedljiv. Odločitev pade začetkom junija.

Stvar je za razjasnitev mednarodnega političnega položaja izredne važnosti. Francoski blok leve si je postavil za program izvedbo mednarodnega reparacijskega načrta v popolnem sporazumu z Anglijo, kar bi moglo znatno izboljšati razmerje med Francijo in Nemčijo, seveda ako v Nemčiji ostanejo na krmilu stranke sredine in se nemški nacionalci odpovejo odporu proti načrtu zaveznikov. Potem bi se tudi porušeno vprašanje dalo povoljno urediti in bi franc. čete nemško ozemlje zapustile, kakor hitro bi se Nemčija, ki naj bi se sprejela v Društvo narodov, obvezala, da svoje obveznosti lojalno izpolni in poda kolikor količnega zadovoljive garancije.

Žalibog parlamentarni položaj v Nemčiji še vedno ni pojasnjen. Državni kancler Wirth, ki hoče nemške nacionalce prisiliti, da pokažejo jasno barvo, noče odstopiti in bo vodil posle dalje, dokler ne vidi, ali se nemški nacionalci odločijo za pametno pomirljivo zunanjo politiko ali ne. Upati je, da se spametijo; ako ne, ni izključeno, da pride od novih volitev, na katerih se bo nemško ljudstvo moralo jasno izreči, ali je za sporazum z mednarodno zavezniško komisijo ali ne.

Francoska levica pa hoče tudi definitivne ureditve razmerja do Rusije. V tem oziru se hoče tudi ravnati po zgledu Anglije, ki se pravkar s sovjeti pogaja o diplomatskem priznanju, finančnih obveznostih, odškodninah in trgovin. pogodbi, oziroma o kreditih za rusko gospodarstvo. Ker so Angleži ljudje, ki hočejo jasnih računov in trdnih garancij, da ne bodo imeli nobene izgube, če svoje milijone nalože v Rusijo, se ta pogajanja vršijo počasi in temeljito. Kar se tiče ruske vlade, ni verjetno, da bi pustila, da se pogajanja razbihejo, ker bo od angleške politične in gospodarske pomoči imela le veliko korist. Verjetno je, da Rusi polagajo pri pogajanjih z Mac Donaldom še večjo važnost na mednarodna politična vprašanja, ker bi si pri zasledovanju svojih ciljev napram Romuniji in Poljski radi zagotovili nevtralnost zapadnih velesil. Na drugi strani pa je Angliji veliko na tem, da bi Rusi ne vtikali svojih prstov v indske, mezipotamske in azijske razmere sploh. Gotovo je, da se bodo ta pogajanja zdaj vršila v najožjem stiku s francosko vlado in da bomo — ako uspejo — stali pred angleško-rusko-francoskim sporazumom, ki bo velike važnosti za ves svet.

Ako se bodo torej stvari razvijale v tej smeri, smemo vendar enkrat resno upati na politično in gospodarsko konsolidacijo Evrope vsaj za nekaj časa. Temu cilju naj služi tudi pogodba med Češko-slovaško in Italijo, ki jo pravkar snujeta v Rimu Mussolini in dr. Beneš. K tej pogodbi naj bi po zamislu Češko-slovaške pristopila tudi Jugoslavija in mogoče še Poljska ter Romunija. Na vsak način ta kombinacija nima agresivne osti proti nikomur, ampak hoče le garantirati obstoječe stanje ter če mogoče, izboljšati tudi odnose med malo antanto in njenimi sosedi. Ima pa ta stvar tudi dve slabi strani: 1. se ojači preveč vpliv Italije in 2. se ne more zavzeti določenega stališča napram Rusiji.

Kajti Rusija očitno gre za tem, da Romuniji iztrga Besarabijo ali izlepa ali izgrda. Če smemo verjeti raznim alarmantnim vestem, so sovjeti zbrali na zapadni meji poldrug milijon rdeče armade. Če bi šlo samo za Romunijo, bi stvar bila sicer neprijetna, bi pa ne imela večjih posledic za mednarodni mir. Besarabija bi postala bržčas samostojna republika v širokem okviru Unije sovjetskih zveznih držav. Toda Romunija, ki sama Besarabije seveda niti en dan ne bi mogla braniti pred Rusijo, ima vojaško zvezo s Poljsko, ki ne more trpeti, da Rusija meni nič tebi nič napade sosedno državo, pod koje suvereniteto se nahajajo tudi Ukrajinci v bivši Bukovini. Kajti ukrajinsko vprašanje je za Poljsko v njenem današnjem obsegu eksistenčne važnosti. Zato je besarabsko vprašanje jako nevarno in bi bilo želeli, da se reši sporazumno; če ne, izzove lahko nevarne posledice za evropski mir. Slabo znamenje je, da Rusija in Poljska te dni izmenjujejo med seboj vse kaj drugega nego prijazne diplomatske note.

Tudi na drugih točkah sveta je še vedno nabranih dovolj eksplozivnih snovi.

Turčija gre za tem, da iztrga Franciji Sirijo, kjer skriva pomoč vstašem-domačinom. Turčija ima spor tudi z Anglijo radi Mosula ali pravzaprav radi tam nahajajočih se petrolejskih vrelcev. Egipt zahteva od Anglije Sudan. Indija je slejkoprej nemirna. Razmerje med Zedinjenimi državami severne Amerike in Japonsko je zaradi prepovedi japonskega vseljevanja v Združene države jako napeto. Tudi z Rusijo ima Japonska še neporavnane račune — Rusi zahtevajo, da se jim vrne severni Sahalin, ki so ga bili Japonci meni nič tebi nič zasedli kot odškodnino za znane novonikolajevske protijaponske izgrede leta 1920/21.

Mac Donald pa ne izgublja upanja, da se svet popolnoma pomiri. V tem oziru je imel nedavno jako optimističen govor v Albert-hallu v Londonu. Priporočal je tudi malim narodom, naj vodijo miroljubno politiko. Od militaristične politike — je dejal — imajo največjo škodo ravno mali narodi. Ko pride vojska, pomeče najprej z malimi državami, ki jih preplavi s strupenimi plini in razruši iz zraka.

Balugdžić in HRSS.

Belgrad, 17. maja. Današnja »Politika« je priobčila izjavo poslanika Živojina Balugdžića o krizi. Ta izjava se glasi:

»Povod demisiji Pašićevega kabineta je bil prihod poslancev HRSS v narodno skupščino. S prihodom je bilo spremenjeno dosedanje parlamentarno razmerje sil na škodo vladine skupine. Pašić je smatral, da ima prav, da odloži verifikacijo mandatov teh poslancev. Kot razlog je navajal, da gotovo število teh mandatov ni pravilno, ne navajajoč pri tem tehtnih razlogov, niti ne razpravljajoč vprašanje o tej pravilnosti. Kralj je zahteval, da ima verifikacija teh mandatov priti čim prej na dnevni red. Namesto, da bi ugodila tej želji, je vlada g. Pašića podala ostavko. Pašić je pri tem zahteval razpust narodne skupščine. Kralj je smatral, da z ozirom na notranje prilike in na zunanjo situacijo ni potreben apel na narod. Z ozirom na to načelno stališče so morala ostati brez uspeha vsa posvetovalnja, ki jih je vodil kralj s skupino g. Pašića o sestavi nove vlade. Ni preostajal drug izhod, kakor da sestavi vlado skupina, ki tvori opozicijo.

Kralj je sprva spremljal z veliko simpatijo akcijo Ljube Davidovića. Rezultat te akcije naj bi bil, da bi se hrvatski del našega naroda vsvobodil zablode, češ da Srbi ne žele sodelovanja z njim. Kralj je vedno smatral, da se ima s tem sodelovanjem razviti pravi napredek naše skupne domovine. Toda v trenutku, ko je kralj premišljeval, da poveri sestavo vlade tej skupini, se je pojavil manifest, ki očitno dokazuje, da voditelj hrvatske republikanske stranke ne želi sodelovanja s Srbi. Narzori, ki so se razvijali v tem manifestu, so stali v nasprotju z nazeri večine naroda v naši državi.

Kralj smatra, da vlada, katere se v glavnem naslanja na skupino, katere šef ne priznava osnovnih načel naše države, ne more biti pravi izraz stremeljenj in čutov te večine naroda. Kralj je mišljenja, da je sedaj treba iskati izhoda iz te situacije tudi z izredno izvenparlamentarno kombinacijo, ker so vsi drugi poskusi pokazali nemogućnost, da se reši parlamentarna kriza.

Na to izjavo sta podpredsednika Radičeve stranke dala sledeč odgovor časnika:

G. Balugdžić trdi, da je proglas »očividno dokazal, da vodja HRSS ne želi sodelovanja s Srbi« in da bi se vlada opozicijskega bloka v glavnem naslanjala »na skupino, katere načelnik ne prizna temeljev današnje države«. Nasproti temu pa se začetek samega proglasa začne takole: »Hrvatsko narodno zastopstvo, izvoljeno ponovno 18. marca 1923, je pri vsaki priliki naglašovalo, da se hrvatsko vprašanje najtemeljiteje reši z iskrenim, pravičnim in poštenim sporazumom z narodom srbskim.« V nadaljnji vsebini proglasa je poseben apel na srbsko ljudstvo, ki se poziva na skupno borbo za kmečko državo, vlado in upravo. Ne razumemo, kako se iz tega more ustvariti prvi zaključek g. Balugdžića, da vodja HRSS ne želi sodelovanja s Srbi. Kar se tiče druge trditve, da načelnik HRSS ne priznava temeljev naše države, mislimo, da je v vsaki državi glavni temelj zakonitost in poštenje, parlamentarizem pa je bistveni faktor te zakonitosti, kar je v proglasu odkrito povedano, naglašujoč pri tem posebno parlamentarno borbo in odklanjanje vsake nelegalne borbe. Iz vsega tega sledi, da obstoja možnost, da je Balugdžić proglas HRSS napačno razumel, kajti mislimo, da ne spada Balugdžić med one, ki mislijo, da temelji naše države niso in ne morajo biti zakonitost, poštenje in parlamentarizem.

Ta mirna izjava in pojasnila g. Mačka in g. Predavca so napravila vsepovsod najboljši vtis. Vidi se, da Radičev republikanizem ni mišljen tako nevarno, temveč da ga izrabljajo največ agitatorji, ki so plačani od režima. Kar se tiče Balugdžićeve izjave same, je naredila najboljši vtis, posebno, ko se je zvedelo zanje, še predno je Davidović dobil mandat. Posebno se naglašuje, da je Balugdžić v tem ponovno potrdil, da so bile vesti o tem, da bi Pašić imel kako obljubo glede volitev, absolutno neresnične.

Davidovičev mandat.

PASIČ IZVEN VSAKE KOMBINACIJE. — DISKVALIFICIRANI KORUPCIONISTI — NEUTRALNA VLADA: PREDHODNICA OŽJE KONCENTRACIJSKE VLADE? — V RADIKALNEM KLUBU SE JASNI. — SAMOSTOJNI DEMOKRATI OBUPANI.

Belgrad, 17. maja. (Izv.) G. Lj. Davidović kot mandatarni krona je danes nadaljeval s sondiranjem terena v smeri, kakor mu je veleval od krona poverjena naloga. Dopoldne se je dolgo posvetoval z načelnikom Jugoslovanskega kluba dr. Korošcem, nakar je odposlal Pašiću pismo. Pismo je kratko. V njem Davidović obvešča voditelja radikalov, da je dobil od kralja mandat za sestavo koncentracijske vlade in ga vsled tega prosi, da mu naj odgovori, kdaj in kje bi se mogla sestati, da mu predloži pogoje in vabilo za vstop v to kombinacijo. Okrog 1. ure popoldne je dobil Davidović od Pašića odgovor, da bi se rad z njim sestel ob 4. v kabinetu predsedništva vlade. Še pred tem je imel Davidović sejo vseh voditeljev opozicijskega bloka. Sestel se je tudi z voditelji ostalih opozicijskih strank. Preden se je Davidović popoldne sestel s Pašićem, se je ponovno posvetoval z dr. Korošcem. Sestanek med mandatarnim krona Davidovićem in bivšim predsednikom Pašićem je bil prav kmalu končan. Davidović je obrazložil glavne smernice programa svoje vlade, ki so v smislu temeljnega programa opozicijskega bloka. Seveda Pašić ni pristal, temveč je odgovoril, da še dalje vztraja na stališču, da so edin izhod iz krize volitve. Po takem odgovoru se je Davidović poslovil, odšel v skupščino in se tam sestel z dr. Korošcem in ostalimi voditelji opozicijskega bloka in jim poročal o tem sestanku. Voditelji so konstatirali, da ta odgovor Pašića ne more nič vplivati na nadaljni razvoj, niti ne ovira dela za ustanovitev delovne vlade, nakar je Davidović odšel na dvor, kjer je ostal do 8 zvečer in kralju poročal o dosedanjih korakih in uspehih. Po avdienci je Davidović ponovno odšel v skupščino. Med potjo ga je pozdravljala velika množica ljudi, ki se je kljub pretnjam številnih žandarjev zbrala in čakala na mandatarni krona. Te spontane manifestacije ljudi so najbolje merilo za razpoloženje srbskega ljudstva.

Prišedši v parlament je Davidović kratko obvestil klub in voditelje opozicije, nato pa je odšel z dr. Korošcem in se z njim posvetoval do pol 10 zvečer. Radikali in samostojni demokrati so pričakovali, da bo vsled odpora Pašića in vsled tega, ker Pribević ni bil pritegnjen k posvetovanju in ni bil vabljen za vstop v vlado, moral Davidović vrniti mandat. Ta pričakovanja se niso izpolnila, kajti obe stvari, namreč od-

klonilno stališče Pašića, kakor tudi preziranje demokratičnih uskokov, nista niti najmanj delovali. Davidović je nasprotno odnesel iz dvora najboljše vtise. Izvemo, da je treba razčistiti samo nekatere nove intrige, predvsem glede števila poslancev, ki bi podpirali vlado.

Danes je bil Ninčič na dvoru in je kralju predložil spisek poslancev, glasom katerega imajo radikali večino 5 glasov. To zadevo je treba temeljito prečistiti in se zavarovati proti znanim metodam podkupovanja poslancev od strani voditeljev bloka korupcije in nasilja. To je potrebno, ker so bili v zadnjem času storjeni poskusi, slični onim za časa sedanje krize pri demokratičnih disidentih popu Trajku Arsiću in Gligoriju Anastazijeviću. Taki poskusi, ki niso ostali neprikriti tudi na najvišjih mestih, so tembolj diskvalificirali sedanje voditelje režima in gotovo je, da se bo storilo vse, da se bodo za vedno onemogočili v javnem življenju. Smatra se, da bodo te umazane intrige preprečene in bodo storjeni jutri potrebni koraki — Jutri ob 12 bo Davidović ponovno sprejet v avdienco. Pripominjamo, da se z nekaterih strani kot najboljše poročstvo za konec vseh teh intrig smatra nevtralna vlada, ki bi vodila posle, dokler se dejansko ne pokaže pravo parlamentarno razmerje. Ta akcija daje malo nade, ker se položaj zelo hitro razčisti, odkar ima Davidović mandat. Mnogi radikali, ki si dosedaj iz strahu niso upali pokazati prave barve, sedaj odkrito izjavljajo, da bodo podpirali akcijo Davidovića v borbi proti korupciji in nasilju. Vodstvo demokratičnega kluba je tudi od par članov Pribevičevega kluba dobilo prošnje za sprejem v klub. Vse to so znaki, ki najbolj dokazujejo brezupnost položaja Pašić-Pribevičeve kompanije. Ta brezupnost položaja prihaja zelo do izraza v razpoloženju teh krogov, pri katerih ni čuti nobene besede o kakem volivnem mandatu. Nekateri radikali pretijo in grozijo kroni, demokratiški uskok pa begajo po raznih ministrstvih, da bi še ujeli kako plačilo za svoje izdajstvo v obliki podpor iz dispozijskega fonda in raznih koncepcij. Obenem se pritožujejo nad Pašićem, da je on kriv poloma, ker je vedno trdil, da ima volivni mandat v žepu. Če ne bo doživel najhujše sodb, bi bilo obžalovanja vredno. Svojo žalostno vlogo mora doigrati.

KORUPCIJA VSEPOVSOD.

Pariz, 17. maja. (Izv.) »Quotidien« dolži v uvodnem članku o padcu franka vlado, da je vlada zanemarila svojo dolžnost, ker ni pravočasno franka podprla, ampak je porabila ves denar za volivno agitacijo.

Pridobivajte novih naročnikov!**NAMENJENA VLOGA STEPANOVIĆA.**

Belgrad, 17. maja. (Izv.) Nekateri listi javljajo o prihodu Stepanovića v zvezi z nevtralno vlado. Te vesti niso točne, kajti Stepanović sploh ni prišel v Belgrad, marveč mu je bilo javljeno z ozirom na nov položaj, da za enkrat ni potrebna njegova navzočnost in vojvoda Stepanović je prihod vsled tega odložil.

Belgrad, 17. maja. (Izv.) Danes so se razširile vesti o nekih poročilih z Dunaja. Ker so te vesti hiteli radikalni demantirati in so na vso moč zatrjevali, da je Radić proti kralju in državi, se smatra, da ta poročila niso ugodna za Pašića in Pribečevića.

Italijansko-češkoslovaški pakt.

Rim, 17. maja. Včeraj popoldne so se nadaljevali razgovori med ministrskim predsednikom Mussolinijem in češkoslovaškim zunanjim ministrom dr. Benešem. O razgovorih je izšlo sledeče uradno poročilo: »V popoldanskih razgovorih med Mussolinijem in Benešem so se sporazumno določili termini za pakt prijateljskega sodelovanja med obema deželama v svrhu, da se zagotovi in vzdrži mir in pospeši stalnost in gospodarska obnova Evrope.«

Rim, 17. maja. Dr. Beneš je včeraj popoldne v »Grand Hotelu« sprejel časnika in jim podal o namenih svojega obiska obširne izjave. Predvsem je ugotovil, da Italija in Češkoslovaška v vseh aktualnih vprašanjih popolnoma soglašata. To pa zato, ker obe zastopata dve temeljni načeli: da se v srednji Evropi ohrani mir ob najnatančnejšem izpolnjevanju pogodb in drugič, da se italijansko-češkoslovaški odnosi čimdalje tembolj prijateljsko poglobe. Češkoslovaška prijateljska politika nasproti Italiji je šla ves čas v ravni črti in ni poznala nikakih stranpoti. Od lanskega avgusta do danes pa imamo zaznamovati novo, za obe deželi veselo dejstvo: končno veljavno ureditev glede jadranskega vprašanja in prijateljski pakt med Italijo in Jugoslavijo. Dr. Beneš je tak direktivni in prijateljski sporazum vedno želel in ni nikoli dvomil nad njegovo zmožnostjo. Vesel je, da se je sedaj sklenil in bi bil zelo vesel, če bi se mogla tudi Češkoslovaška pridružiti italijansko-jugoslovenskemu sporazumu.

Kar tiče vprašanj, katera hoče obravnavati z min. predsednikom Mussolinijem, so dvojne vrste: politična in gospodarska. Politična se dajo povzeti v naslednjih točkah: 1. vzdrževanje miru v duhu pogodb; 2. vzdrževanje reda v centralni Evropi in čimdalje boljši odnosi s sosedji; 3. če bi se v bodočnosti v srednji Evropi morebiti pojavili spori, nasprotja ali težave, se mora Italija in Češkoslovaška že sedaj sporazumeti, kako bi mogli obe državi, vsaka v svojem lastnem delovnem področju, sodelovati, da te spore razrešita in izgladi težave, ki bi utegnili motiti prva bistvena pogoja za mir in obnovo Evrope; 4. sedaj, ko je prijateljski pakt med Italijo in Jugoslavijo gotovo dejstvo, želi Češkoslovaška, ki je zaveznica Jugoslavije in prijateljica Italije, da se pridruži temu skladnemu dogovoru z italijansko-češkoslovaškim sporazumom, ki more dobiti ime, oblike in modalitete, ki se nam zde najbolj primerne in oportune.

Na vprašanje, ali se sklene novi sporazum v dveh ali treh, je dr. Beneš odgovoril, da vsekakor v dveh: med Italijo in Češkoslovaško. S francoskim paktom ta sporazum ne bo imel nikake zveze, ker so vprašanja in interesi, na katerih sloni pakt med Francijo in Češkoslovaško, čisto druge vrste in se tičejo v prvi vrsti nemškega problema.

Mislil — je nadaljeval dr. Beneš — da bo l. 1924. leto konsolidacije v Evropi, do katere mora po sili dejstev prej ali slej priti. Vsekakor bi konsolidacija napredovala hitreje, ako bi se bile tri zapadne velesile: Anglija, Francija in Italija v vseh v poštevh prihajajočih vprašanjih popolnoma sporazumele. Toda tudi če korakajo vzporedno, pridemo do cilja, ker vse države in vsi narodi nujno potrebujejo mir in red in ga žele.

Kar tiče gospodarskega dela razgovorov, hoče dr. Beneš to pot razčistiti prav vsa vprašanja, ki še vise med Rimom in Prago. Tu bi bilo predvsem vprašanje železniškega prometa med tržaško lukso in Češkoslovaško, vprašanje vojnih dolgov, ki jih ima Češkoslovaška nasproti Italiji izza ustanovitve in opreme češkoslovaških legij, končno nekatera vprašanja, tičočna se industrije in sirovin.

Rim, 17. maja. (Izv.) Včeraj ob 13. uri je ministr. predsednik Mussolini v hotelu Excelsior priredil na čast dr. Benešu zajtrk, katerega so se udeležili Corbino, sen. Contarini, poslanik Kybal, konzul Babka, Stoklasa, Finzi, sen. De Bono i. dr.

Rim, 17. maja. (Izv.) Včeraj sta Mussolini in dr. Beneš nadaljevala svoje razgovore. Rezultat razgovora je bilo končno veljavno besedilo pogodbe, ki se sklene med Češko in Italijo.

Rim, 17. maja. (Izv.) Danes je dr. Beneš odpotoval. Njegov odhod tolmačijo tako, da so pogajanja končala z uspehom, ker je bilo prvotno določeno, da ostane dr. Beneš še danes v Rimu.

Chinoferrin kina železnato vino, najboljšo sredstvo proti slabokrvnosti, boleznim v želodcu in najboljšo okrepevalno sredstvo pri rekonvalescenci. — Dobiva se v vsaki lekarni.

Za sporazum med Bolgarijo in kraljevino SHS.

Sofija, 17. maja. (Izv.) V proračunski razpravi je izjavil bivši minister Danev, da je on vedno zagovarjal kar najtesnejšo zvezo med kraljevino SHS in Bolgarijo. Ta sporazum je potreben, oživitvoriti pa se mora tako, da nihče ne trpi škode.

POGODBA MED ČEŠKO IN JUGOSLAVIJO.

Rim, 17. maja. (Izv.) V »Tribun« piše dr. Beneš o prijateljski politiki med Italijo in Češko in pravi, da zasleduje Češka iste cilje, kakor jih je bil on že obrazložil grofu Sforzi. Ta politika je danes okrepljena še s sporazumom med Italijo in Jugoslavijo. On se bo prizadeval, da ta sporazum proširi tudi na Češko. Glavna točka češko-italijanskega sporazuma je ohranitev mirovnih pogodb in ohranitev miru v Srednji Evropi.

OSTER NASTOP POLJSKE VLADE.

Varšava, 17. maja. (Izv.) Sovjetska vlada je naslovila na poljskega zastopnika v Moskvi noto, v kateri protestira proti zatiranju manjšin na Poljskem. Poljska vlada je noto zavrnila z utemeljitvijo, da ne more trpeti nobenega vmešavanja v notranje razmere Poljske.

UREDBA O BOGOSLOVNIH ŠTUDIJAH.

Rim, 17. maja. (Izv.) V kratkem izide poseben papeški motu proprio o študiju svetega pisma na bogoslovnih učiliščih.

ZBOROVANJE NEMŠKIH SOCIALNIH DEMOKRATOV.

Berlin, 17. maja. (Izv.) »Vorwärts« poroča, da sklicujejo nemški socialni demokrati svoje glavno zborovanje za 11. junija.

DRŽAVNA BANKA ZA OGRSKO.

Budimpešta, 17. maja. (Izv.) Ustanovna glavna skupščina ogrske državne banke je sklicana za 24. t. m. Potrebni kapital v znesku 30 milijonov zlatih kron je zagotovljen.

OBSOJENI SEPARATISTI.

Stuttgart, 17. maja. (Izv.) Včeraj je bila izročena obsodba v procesu proti separatistom. Obsojenih je bilo več oseb zaradi veleizdaje na 3 do 6 let težke ječe.

Važna Mac Donaldova izjava.

V kratkih brzojavnih poročilih smo že omenili znamenit govor, ki ga je imel pred par dnevi v Alberthallu angleški ministrski predsednik Mac Donald. Danes objavljamo najvažnejša mesta tega znamenitega govora nekoliko obširneje.

O angleški vnanji politiki je rekel Mac Donald: »Predno sem prevzel svoje mesto, sem ponovno izjavil, da bomo morali prevzeti nase vse vnanjepolitične grehe, ki so jih zagrešile do leta 1924. konservativne vlade. Te napake so naše politično ime zelo umazale in so silno škodovala našemu ugledu v Evropi. Danes pa se položaj nekoliko izboljšuje. Jaz in moja vlada smo si prizadevali, da si zopet pridobimo zaupanje, ne zaupanje v našo vlado, ampak zaupanje v angleško politiko. Jaz sem si prizadeval, da pozabim na malenkostne zbudljaje in da potisnem v ospredje velika mednarodna vprašanja.

Nočem se vmešavati v notranje-politične razmere te ali one dežele, čutim pa, da se razmere izpreminjajo, ker je začela pamet srečavati vse narode. Politika obnove se ne da delati samo z nekaj narodi. Francija, Belgija in Italija niso dovolj, tudi Nemčija ne, če pride zraven. Tega dela se morajo udeležiti vsi narodi.

Nato je Mac Donald rekel nekaj besed na naslov socialistov, ki ga še vedno v svojih telegramih nazivajo »sodrug«. Na ta naslov je Mac Donald rekel: »Jaz sem prepričan in neupogljiv nacionalist. Jaz spoštujem predvsem značilne lastnosti vsakega naroda. Za ves svet bi bil to naravnost strašen dan, če bi zbrisali kar čez noč vse razlike med ljudmi, ki so jih ustvarile zgodovina, vera, podnebje itd. To ni nikakor moj ideal. Nacionalizem ni pretiravanje samega sebe, in ravno tisti, ki sebe spoštujejo, bodo spoštovali tudi druge.«

Vnanja politika sedanje vlade se ne obrača samo na velike narode, ampak tudi na male: Poljake, Švede, Norvežane, Dance, Holandce in Srbe. Mi jih hočemo vse, in se obračamo na vse. Sicer bi bila velika in ravna zveza v Evropi nemogoča. Delavska vlada ne bo prej mirovala, dokler ne bo ta zveza gotova. Ravno mali narodi najbolj vedo, da se militaristična politika ne izplača. Velike države lahko male zmeljejo in stro s parnim valjarjem. Vsi slabiči morajo biti plen močnih, če bi vladala moč. Jaz pozivam vse narode, naj se ne opirajo na moč, kajti ta pot vodi v pogubo. Šele takrat, ko bo prišla razorožitev, bo lahko zavladoval med narodi človekoljubje.

Politične vesti.

Laž ima kratke noge. Nič ne karakterizuje vodstva slovenske demokracije bolj kakor njegova popolna neškrupuloznost, pomanjkanje vsake vesti in srca, če se je treba zlagati. V tem oziru političnega vodstva JDS ne prekosi nihče. To je pokazalo tudi ob priliki javne diskusije radi slovenskih dobrodelnih zavodov, ki jih je slavni demokratski »unitarizem« spravil na rob propada. »Dobrodelne zavode in vso bivšo deželno upravo je podževala narodna vlada, t. j. dr. Brejc. SLS je odpravila deželni zbor, razpustila deželni odbor, deželni šolski svet in razveljavila deželno avtonomijo kranjsko« — piše Žerjavovo glasilo 17. t. m. kot odgovor na naše razkritje, da je deželno zdravstvo spravil pod centralistični klobuk dr. Žerjav. Človek se mora naravnost diviti, kako se »Jutro« ne boji izustiti laži, ki se da na podlagi uradnih dokumentov takoj kot taka dokazati. Na seji narodne vlade, ki se je sestala takoj ob prevratu in kateri se načeloval vitez Pogačnik — in ne dr. Brejc — je ob prisotnosti 5 demokratov in 1 socialist ter 5 članov SLS (šesti, dr. Breclj, je bil v Gorici) demokrat dr. Triller, kateremu je ubežni dr. Susteršič izročil vodstvo deželne uprave, predlagal, da se odpravi deželni zbor, razpusti deželni odbor in razveljavi deželna avtonomija kranjska. Če bi bili torej takrat člani SLS, recimo, hoteli deželno avtonomijo kranjsko ohraniti, bi ne bili prodrli, ker so bili v manjšini. Sicer pa je bila deželna avtonomija kranjska ob ustvaritvi Slovenije stvarno nemogoča. Narodna vlada Slovenije je, ko jo je tudi formalno odpravila, prenesla avtonomijo nase, se je konstituirala kot samovlada celokupne Slovenije in jo je dr. Brejc, ko je postal njen šef, tudi dejansko kot tako vodil. Dokler je dr. Brejc mogel, je avtonomijo Slovenije varoval in odločno branil, kar se tudi da dokumentarično dokazati, ako gospod Žerjav ravno hoče. Končno pa je to avtonomijo izpodkopala s svojimi intrigami ravno slovenska demokratska stranka ter ji definitivno storila konec, ko je stopila v centralno vlado.

Dopisi.

Djakovo. Hrvatske katoliške organizacije so sklenile, da slave vsako leto svoj takozvani »Omladinski dan« in sicer prvo nedeljo, ki sledi sv. Ivanu Evangelistu v mesecu maju. Tako je letos padla ta slava na 11. maja. V vseh krajih, kjer obstoje katoliške organizacije, se je proslavil ta dan na bolj ali manj slovesen način. Djakovo, katero je takorekoč središče Slavonije, kar se tiče organizacij katoliških omladincev, tudi ta dan ni nikakor zaostajalo za drugi kraji. Posebno se je izkazala orlovska organizacija, katera je ravno tukaj ena najmočnejših v Slavoniji. V nedeljo zjutraj ob sedmih se je začel pomikati sprevod po glavnih ulicah z orlovsko godbo na čelu. Sprevod je posebno povzdignilo nad 120 uniformiranih Orlov, Orlic in obeh naraščajev. Ker pa ni bila to samo orlovska slava, temveč slava vseh kat. organizacij, so se priključile sprevedu tudi kongregacije in dijaške kat. organizacije. Lep je bil pogled na to mladino, ki je javno manifestirala za svoja načela. Nato je bila v stolni katedrali sv. maša z govorom, kjer so vsi korporativno pristopili k sv. obhajilu. Po končani cerkveni slavi je zbralo požrtvovalno članstvo in članice darove za hrvatsko kat. omladino. Višek celodnevne sporeda je bila popoldanska orlovska akademija. Prva točka je bila slovesen sprejem Orlov. Močna četa, katera je štela nad 40 mladih, krepih fantov, je stopala v dvorano, da javno prispeče Orlovstvu in objubi zvestobo Bogu in domovini. Po kratkem govoru se je vršila zaprisega, a nato zapela orlovska himna. Sledila je deklamacija »Makabejskih bratov«, katero je deklamiralo 12 Orlov in katera se je gledalcem zelo dopadla. Za tem so nastopili člani, obrtni in šolski naraščaj s prostimi vajami za l. 1924. Posebno je uspela orodna telovadba. Nekaj novega so bile za djakovčane vaje na kroglih. Nikakor se niso mogli načuditi spretnosti in gibčnosti telovadcev. Zanimivo je tudi to, da je eden od naraščaja deklamiral slovenski in sicer »Pesem iredentistov« od Igo Grudna. Vse te telovadne točke je vodil br. Jože Pavlič, kateri s svojo spretnostjo, marljivostjo in sposobnostjo izbornog odgaja svoje telovadce. Popoldanski prireditvi je prisostvoval tudi presv. g. škof msgr. Antun Akšamović, kateri se je ravnokar vrnil s svojega potovanja. Vsi so zelo navdušeni zapustili dvorano. Zvečer je bil komerz za člane in članice ter prijatelje orlovske ideje. Na koncu je godba zaključila ta dan z orlovsko himno. Ta prireditve je dala pobudo za novo, še živahnije organizacijsko življenje ne samo že včlanjenim in našim prijateljem, temveč tudi nasprotnikom, kateri so z začudenjem motrili celi dan napredek in razvoj Orlovstva v Djakovem. Orlovske se čete dan na dan množijo in širijo in neustrašeno stopajo v boj z geslom »Za križ častni in svobodo zlatoc. Bog živi!«

Kranj. Nečedna družba, ki nečastno preganja našega kateheta, se vedno bolj razkriva. Kmalu upamo postreči z vsemi imeni. Grdo

Kako se »Jutro« nesramno laže, se razvidi tudi iz njegove mimoidoče opazke; da je SLS razpustila deželni šolski svet! Ravno SLS je avtonomijo te korporacije do zadnjega varovala, je dež. šolski svet celó izpopolnila in naskoke centralne vlade nanj odbijala do zadnjega. Prenehal pa je deželni šolski svet kot res avtonomna korporacija poslovati pod demokratsko-radikalno vladjo! Tudi to se more ugotoviti črno na belem na uradnih aktih in vendar se »Jutrov« inspirant ne boji tako predrzno lagati v obraz neutajljivim dejstvom! Sedaj pa preidimo k deželnim dobrodelnim zavodom. »Jutro« hvali dr. Štamparja zaradi nekih njegovih dozdavnih zaslug za slovensko zdravstvo, se pa ne spušča v meritum vprašanja. Čudno, da se »Jutro« ni upalo zlagati tudi v tem pogledu! Mismo že ugotovili, da je dr. Žerjav za hrbtom predsednika deželne vlade januarja 1920 preprečil imenovanje dr. Breclja in centralni vladi sufliral, da naj slovenske dobrodelne zavode spravi pod svojo kompetenco, pomagaj mu je pa pri tem ravno dr. Štampar! Dr. Brejc je proti temu odločno protestiral v Belgrad, kjer pa protesta niso vpoštevali, ker so na slovenskih demokratih našli oporo za svoje centralistične namene. Kakor je Žerjav razdiral avtonomijo Slovenije sploh, tako je uničil tudi avtonomno gospodarstvo dobrodelnih zavodov. Ako pa hoče, da mu postrežemo z akti, se bomo obrnili na takratnega šefa deželne vlade za Slovenijo, o katerem upamo, da nam bo ustregel. Pozneje je pomagal šefu demokratske stranke demonstrirati avtonomijo bolnice pokojni dr. Oražen, ki je brez vednosti šefa deželne vlade izvršil neko imenovanje, dasi je bila centralna vlada, ki je imela še nekaj respektov do Slovenije, imenovanje pridržala šefu deželne vlade. Seveda je sčasoma centralna vlada le dosegla svoje namene, ker so ji demokrati in samostojneži pomagali oropati slovensko ljudstvo še zadnjih ostankov samouprave. Danes bi ti intriganti in izdajalci Slovenije radi še veljali za — branitelje avtonomije! Stranko, ki se s takimi lažmi udejstvuje v političnem življenju, bo doletela ista usoda kakor njeno mater, staro naprednjaško stranko.

opravilo se studi vsakemu količjak poštenemu človeku.

8 krškega polja. Te dni se vrši ogled po polju od Krškega do Krške vasi za napeljavno kanala, ki ga bodo gradili Zagrebčani. Pri Skopiceh bo Sava — speljana v kanal — imela 15 m padca in tam se bo proizvajala čudovito velika množina elektrike. Pomisliti treba, da bo na razpolago 16.000 konjskih sil. — Na tem komisionelnem ogledu se končno ugotovi radi razlastitev, dalje tudi radi odškodninskih zahtev, radi mostov itd. — Mislili smo, da bo od tega projekta, ki ga sicer pozdravljamo, imel nekaj haska tudi tisti, po čigar zemlji bo projekt izpeljan, a ne samo tuji. Pa smo se motili! Ko se je lani meseca junija vršil prvi ogled, so oni, katerim bo vzeto polje, ali so drugače prizadeti, predložili svoje zahteve. Te zahteve so bile prava bogatela napram milijonski vrednosti in dobičku, ki ga bodo imeli Zagrebčani. Iz teh zahtev, ki so jih interesentje predložili črno na belem, naj navedemo n. pr. to-le: Kot nekako odškodninsko zahtevo so interesentje zahtevali, da se graditelj zaveže dati onim, ki odstopijo svet, brezplačno električno luč v njihovih hišah. To je pri 16.000 HP pravcata malenkost. — Ali druga zahteva: Do sedaj so se vaščani hodili kopat v Savo. Ko bo kanal, bo savska struga večinoma suha in zato je zahtevala vsaka prizadetih vasi (Brege, Mrtvice, Vihre, Skopice in Krška vas), da se jim naredi ob kanalu kopališče. V kanalu samem gotovo ne bodo pustili, da bi se ljudje kopali in tudi ne bo mogoče, ker bo kanal imel obliko zibke, a dno in stene bodo betonirane. — Lani in vse do sedanjega ogleda so Zagrebčani obljubovali vse! Ko smo jih pa sedaj vprašali, kaj je z onimi našimi lanskimi zahtevami, pa sploh niso hoteli nič vedeti o tem, da so bile vložene. — Čudno! Razglašamo je bilo, da se na okraj glavarstvu lahko vpogleda obravnavni zapisnik od lani, a ko smo prišli tja, se nam je reklo: »Še ni došlo«, oziroma so nas odpravili s tem, da so rekli: »spiše sedaj študira X. Y.« — Oprostite: nam se zdi, da hoče Zagreb Slovenijo izkoriščati! — To nam ni všeč! Všeč nam pa je, da se nameravani projekt zgradi, a ne, da bi glavno breme moral nositi slovenski kmet! Kdor bo imel največ dobička, naj vendar tistemu, kateri mu prepuste možnost za dobiček, primerno odškodnino prizna!

St. Vid na Ljubljano. Sentviški Orli, katerim se je pridružilo nekaj članov iz Smlednika, so priredili v nedeljo 11. maja popoldne javno telovadbo v Tacnu pod prijazno Šmarno goro. Po prihodu opoldanskih vlakov se je s kolodvora razvil lep pian sprevod skozi St. Vid naokrog v Tacen. Na čelu sprevoda je igrala krepke koračnice jeseniška godba. V sprevedu smo našli okrog 100 krojev članov, članice, mladenk, gojenk, višjega in nižjega naraščaja. Ob 4 popoldne se je začela telovadba. Dolga vrsta krepkih telovadcev je prikorakala na te-

lovadišče in se razvila k prostim vajam; pripravljeno telovadišče je bilo ravno polno. Toliko telovadcev so torej pričakovali in toliko jih je prišlo, znamenje dobre discipline. Po prostih vajah, ki so jih člani dobro in krepko izvajali, je govoril brat Lojze Čampa. V izbranih in navdušenih besedah je govoril o pomenu prireditve in vzpodbujal brate, naj brez strahu nadaljujejo delo v orlovski organizaciji, ki je porok, da naše ljudstvo ohrani svoje narodne in verske svetinje. Po govoru so sledile brez neprijetnih presledkov druge točke zanimivega spreda. Zelo so nam ugajale vaje mladenk z venčki. Telovadba, katero je gledala velika množica, je trajala petdeset ur. Hitro nam je potekel ta čas in nič se še nismo naveličali gledati. Nato se je razvila pristržna domača zabava pri Koširju. Tu je pridno svirala jeseniška godba, ki je iz posebne prijaznosti in bratske požrtvovalnosti sodelovala pri orlovski prireditvi ob nedelji: 4. maja na Smarni gori in danes v Tacnu. V mraku je bil veselilni prostor popolnoma prazen, kakor to zahteva orlovski predpis za prireditve in veselice. Prireditelji so pokazali s tem, da ni naše delo v nepotrebnem veseljačenju in zapravljanju ampak v resnem trudu. Lepo vreme, ki je po dolgem deževanju ravno ta dan nastopilo, je veliko pripomoglo k lepemu uspehu. Častitasti moramo šentviški orlovski srenji, da je s skrbno pripravo, ki se je opazila v poteku prireditve, dosegla lep moralen uspeh in utrdilo med nami orlovsko zavest. Pogumno in vztrajno na delo v orlovskih vrstah! Radi in z zadoščenjem pripominjamo, da so se ob tej priliki nasprotniki obnašali dostojno. Nismo opazili nobenega izzivanja ali surovosti.

Prevedba in predjudi železničarjev.

V torek se je zglasila z železniškim ministrstvom deputacija železničarjev iz ljubljanske direkcije. Bila je sprejeta dopoldne od inšpektorja g. dr. Fišer-ja in pomočnika gen. ravn. g. Deroka glede predjudimov, prevedbe in pravic južnoželezničarjev ter železničarjev ljubljanske direkcije sploh.

Glede prevedbe in predjudimov železničarjev sta izjavila navedena funkcionarja, da ne dobe državni železničarji za meseca maj in junij nikakih predjudimov izplačanih, češ, ker bo že ta mesec izšla nova uredba o draginskih dokladah ter se bodo 1. julija 1924 izplačale že nove plače in se bodo takrat predjudimi obračunali. Južnoželezničarjem pa se bodo predjudimi izplačali takoj po prevedbi in, ako bo le mogoče iz denarnih ozirov, na enkrat. Glede prevedbe delavcev je omenil, da se bo prevedba sicer izvršila, ni pa dal nikakih izjav, da se bo izvršila naknadno s 1. okt. 1923, kot v belgrajski direkciji. Dotični uslužbenci, ki imajo polna službena leta, se najprvo prevedejo in nato upokoje.

Vojna leta se južnoželezničarjem ne vstejejo, pač pa se vstejejo leta privatne službe, in sicer za vsako leto državne službe po eno leto privatne. Tudi za upokojece bo izšla v kratkem odredba o novih draginskih dokladah. Dala sta še več pojasnil glede prevedbe tako za uradnike statusa II b in za pisarniške sluge.

Popoldne ob 4 je bila deputacija sprejeta od ministra g. dr. Popovića, s katerim se je razgovarjala glede predjudimov in prevedbe ter je g. minister izjavil, da so južnoželezničarji podržavljeni de iure od 1. aprila 1924 in jim od tega dneva zakonito pritičejo nove plače in tudi predjudimi; glede časa od 1. oktobra 1923 dalje pa da še ni zavzel stališča in da tega ne more rešiti sam, ampak da bo o tem sklepala posebna komisija. Izjavil je, da bi izplačilo vseh predjudimov na enkrat lahko kvarno vplivalo na dinar ter da mora štiti najprvo interese države. Končno je povedal, da je bila redukcija železničarjev podpisana v ponedeljek.

Štajerske novice.

Š Za veliko idejo! Tisoč milijonom ljudi na svetu je še tuja pot h Kristusu, še neznan nauk ljubezni, še tava v temi nevere. Pa ravno v naši dobi se bije odločilna bitka, od katere uspeha je odvisno, ali bodo stolisoci pogani zapustili pota teme, da padejo v naročje protestantizma, islama in drugih krivih ver, ali pa da jim zasije zarja Kristusove Cerkev in razsvetli pot k Resnici in Ljubezni. Prvi začetek naše intenzivnejše ljubezni do velike misli misijonstva bomo naredili Mariborčani pri današnji misijonski proslavi v Narodnem domu, kjer bo Ljudski oder z vpriporitvijo misijonske igre »Iz smrti v življenje« prikazal vsaj malo zveličavno delo katoliškega misijonarja v poganski Kitajski.

Š Shodi in sestanki SLS na Štajerskem so se vršili po Veliki noči v sledečih krajih: dne 21. aprila pri Sv. Marjeti ob Pesnici (poslanec Žebot); dne 23. aprila v Breznem ob Dravi (poslanec Pušenjak); dne 27. aprila v Št. Ilju v Slov. gor. (posl. Žebot); v Šmartnem pri Slovenj-

gradcu (posl. Pušenjak), v Laškem (posl. Kugovnik in dr. Ogrizek), pri Sv. Juriju ob ščavnici (posl. dr. Hohnjec), pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. in na Polenškaku (posl. Vesenjak), v Zetahlu (posl. Vrečko), v Sevnici ob Savi in na Blanci (tajnik Krajnc); dne 28. aprila: v Rošpohu (posl. Žebot); dne 29. aprila v Pobrežju (posl. Žebot); dne 30. aprila v Studenčih (posl. Žebot); dne 1. maja v Mariboru delavski shod (posl. Žebot); dne 4. maja v Sromljah, Artičah in Brežicah (tajnik Krajnc), v Rajhenbergu-Senovo (posl. Kremžar in Munda); dne 11. maja pri Sv. Damienu pri Trbanjah (posl. Pušenjak), pri Sv. Jerneju pri Ločah (posl. dr. Hohnjec), v Majšpergu in Stopercih (posl. Vesenjak), pri Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji in v Središču (posl. Bedjanič), pri Sv. Barbari v Slov. gor. in Sv. Martinu pri Vurbergu (posl. Žebot), pri Sv. Rupertu nad Laškim (posl. Kugovnik).

Š Okrajni sestanki SLS se vršijo po vsem Štajerskem in Koroškem sledeče: Dne 18. maja: 1. Maribor (dr. Leskovar); 2. Slivnica pri Mariboru (dr. Juvan); 3. Celje (dr. Ogrizek); 4. Sv. Jurij ob juž. žel. (dr. Hodžar); 5. Ptuj (posl. Vesenjak); 6. Ormož (posl. Bedjanič-dr. Veble); 7. Sv. Lenart v Slov. gor. (poslanec Žebot); 8. Slov. Bistrica (posl. Falež-Zitnik); 9. Laško (tajnik Munda); 10. Ljutomer (posl. dr. Hohnjec); 11. Sv. Križ pri Ljutomeru (poslanec dr. Hohnjec). — Dne 15. maja: 12. v Jarenini (posl. Žebot). — Dne 20. maja: 13. pri Gornji Sv. Kungoti (posl. Žebot). — Dne 25. maja: 14. Gornja Radgona (posl. dr. Hohnjec); 15. Šmarje pri Jelšah (posl. Vrečko-dr. Hodžar); 16. Rajhenburg (dr. Ogrizek); 17. Kozje (tajnik Munda); 18. Št. Jurij ob Tab. (posl. Krajnc in Žebot); 19. Sv. Lovrenc na Dr. polju (posl. Vesenjak in Bedjanič); 20. Marenberg (posl. Pušenjak); 21. Ruše (dr. Leskovar); 22. Studenice pri Poljčanah (posl. Falež in tajnik Krajnc); 23. Prevalje (poslanec Kugovnik-dr. Veble). — Dne 29. maja: 24. Brežice (posl. Žebot in Krajnc); 25. Nazarje (posl. Pušenjak); 26. Sv. Marjeta nižje Ptuja (posl. Vesenjak in Bedjanič); 27. Rogatec (dr. Ogrizek); 28. Šostanj (dr. Hodžar); 29. Št. Vid na Planini (posl. Vrečko-tajnik Munda); 30. Konjice (posl. dr. Hohnjec). — Dne 1. junija: 31. Slovenjgradec (posl. Pušenjak).

Velika železniška nesreča na postaji Prestranek.

Prestranek je bila pred vojno mala lokalna postaja brez večjega prometa. Vojna pa je izpremenila skoro vse železniške postaje od Ljubljane dalje v velike postaje, ki lahko obvladujejo tudi močan tovarni promet. Postaje po postale toliko obsežnejše, kolikor bližje so bile soški fronti. Na ta način je postala tudi postaja Prestranek velika postaja, ki služi danes kot tovarni kolodvor za preobremenjeno Postojno.

Na kolodvoru v Prestranku se tovarno blago tudi carini. Zato je postaja s tovarnimi vozovi vedno prenapolnjena in službujoči uradniki imajo mnogo skrbi, da vzdržujejo za osebni promet določene proge vedno pravočasno proste.

Tudi v usodni noči od 16. na 17. maja je bila postaja polna tovarnih vagonov. Posrečilo pa se je kljub temu obdržati tir za osebne vlake prost, in če bi se ne bil službujoči uradnik nekoliko zmotil v času, bi bil promet opravljen kot po navadi.

Nesreča pa je hotela, da je bila naročena pomožna lokomotiva za neki tovarni vlak ravno v času, ko je moral priti tudi ekspresni vlak iz Belgrada skozi postajo Prestranek. Signali, da prihaja vlak, so bili pravilni, toda službujoči uradnik Prudenzijski je tolmačil znake kot napoved prihoda pomožne lokomotive. Zato je ukazal kretniku Vodopivcu, postaviti kretnico na tir za tovarne vozove, da bi pomagal lokomotivo tam pripelji zadaj na tovarni vlak.

To povelje je imelo usodne posledice. Namesto pomožne lokomotive je prigrmel na postajo z velikansko brzino ekspresni vlak, ki je zavozil seveda na napačni tir in se z vso silo zaletel v tam čakajoči tovarni vlak. Strojevodja ekspresnega vlaka je sicer še opazil napako, toda žalibog že prepozno — nesreča je bila gotova.

Ekspresni vlak je obstojal iz dveh prtljažnih in šestih spalnih in jedilnih vozov. Vozil je s hitrostjo 30 kilometrov. Vagoni ekspresnih vlakov so silno težki in tudi lokomotive ekspresnih vlakov so veliko težje kot navadne tovarne in lokomotive poštinih vlakov. Strojevodja je sicer zapazil, da kretnica ne stoji dobro, vendar pa ni mogel vlaka več ustaviti. Ekspresni vlak se je z vso silo zaletel v zadnji lokomotivo tovarnega vlaka. Med potniki, ki so bili v najboljšem spanju, je nastala velika panika. Obe lokomotivi sta močno poškodovani. Žal je zahtevala nesreča tudi človeške žrtve: mrtva sta karabinjer Fran Zagami in konduktor prtljažnega vagona Jean Lamante. Težko ranjene so štiri osebe. Iz Trsta je takoj prispela rešilna ekspedicija.

Uradnik Prudenzijski, ki je zakrivil nesrečo, je naročil kretniku Vodopivcu, naj javi postajenačelniku nesrečo. Sam pa je vzel samokres, šel iz urada in se ustrelil.

Promet je bil še tekom dopoldneva vpostavljen. Potnike je odpeljal posebni vlak v Trst.

Polkovnik Maurice Marminia.

Ljubljana, dne 17. maja 1924.

Včeraj si je francoski gost gosp. polkovnik Marminia v spremstvu velikega župana g. dr. Šporna in soproge, univ. prof. dr. Slaviča in g. Bož. Severja ogledal bohinjsko dolino, bohinjsko jezero in napravil izlet od izvira Save, kjer si je ogledal meje proti Italiji in vojno vojaško grobišče pri Zlatorogu.

Prebivalstvo Gorenjske je milega gosta povsod, kjer se je vozil, navdušeno pozdravljalo in mu medpotoma nasulo cvetja in zelenja v avtomobil. V Bohinjski Bistrici ga je pozdravil v francoskem jeziku sinček policijskega komisarja, načelnika Vukminovića iz Jesenic ter mu izročil krasen šopek narcis. Zvečer je bil na Bledu v hotelu »Toplice« banket v čast odličnemu francoskemu gostu.

Danes jutraj se je odpeljal polkovnik Marminia čez Brezje, Begunje in Tržič in od tu do sv. Ane, da je videl mejo proti avstr. Koroški. Opoldne je prišel v Ljubljano, kjer je posetil francoskega konzula Flacha, komandanta divizijske oblasti generala Stojanovića, s katerim sta vojna druga iz solunske fronte, nadalje je oddal posetnice pri rektorju univerze, velikem županu, doyenju konzularnega zbora dr. Benešu in mestnemu županu dr. Periču. Na današnjem potovanju sta ga zopet spremljala gg. dr. Slavič in Bož. Sever.

Popoldne je g. polkovnik Marminia v

družbi s preje omenjenima gospodoma in v Ljubljani se mudečo soprogo nekdanjega notranjega ministra dr. Srskeča, ki se pelje na obisk k svojemu bratu, našemu pariškemu poslaniku dr. Spalajkoviću ter g. soprogo velikega župana dr. Šporna ogledal nekatero ljubljanske zanimivosti. Cela družba je posetila tudi dr. Slaviča na njegovem stanovanju. Nato si je pogledala obratovanje Gospodar. zveze. Z brzovlakom ob 5. uri pop. je odpotoval polkovnik Marminia z Bož. Severjem v Zagreb. Na kolodvoru so se poslovili od njega veliki župan dr. Šporn, univ. prof. dr. Slavič, člani naše razmejitvene delegacije za mejo proti Italiji, francoski konzul dr. Flach i. dr. G. polkovnik je opetovano izjavil, da tako lepih krajev, kot je naša Gorenjska, še ni v naši državi videl in je zelo navdušen nad lepoto naše zemlje in vrlinami slovenskega ljudstva. Obljubil je, da pride zopet, kakor hitro mu bodo prilike dopuščale v naše kraje, kjer bo ostal dalje časa.

Naj bo omenjena še ta zanimivost, da je g. Marminia lansko leto, ko je poslalo predsedstvo pripravljalnega odbora za V. kat. shod prošnjo na generalnega komandanta čez Poruhrje, g. Degouttea, naj dovoli poruhrskim Slovincem brez vseh težav vrnitev v domovino ob kat. shodu, dobil kot poznavalec razmer prošnjo in rešitev ter jo seveda takoj najugodnejše rešil.

G. Marminiju, ki so ga Srbi imenovali Marminjević, ki je imel pri napredovanju solunskih čet na srbske vojaške nagovor v srbskem jeziku, želimo, da bi mu bilo po vročih poruhrskih tleh bivanje v Jugoslaviji prijetno.

Dnevne novice.

— Pojasnilo. Radi neke nečedne podobe, ki jo je »Narodni dnevnik« pretekli teden nabli po ljubljanskih vogalih za reklamo, izjavlja načelstvo KTD sledeče: Načelstvo je dalo vodilnemu osebu v Jugoslovanski tiskarni ob otvoritvi točno službeno navodilo, da uslužbenci ne smejo sprejeti nobenega dela (slike ali tiskovine), ki bi ne bilo z navedenostjo v soglasju. V inkriminiranem slučaju je uslužbenec naročilo, ki je bilo baje zelo nujno, sprejel, preden je sliko videl, in jo je dal v naglici brez cenzure v izdelavo. Načelstvo KTD obžaluje ta neprijetni dogodek ter je dalo v tem oziru zopet najstrožja navodila, da se v bodoče kaj takega ne ponovi.

— G. Jožef Lavrič, dekan in župnik z Breznice, leži že od 1. maja bolan v bolnici usmiljenih bratov v Kandiji in se priporoča čč. sobratom v memento. Želimo gospodu skorašnjega okrevanja, da bi mogel sodelovati pri kanonični vizitaciji in birmovanju, ki se prične v njegovi (radovljanski) dekaniji s prihodnjim mescem.

— Umrli je dne 16. t. m. gospa Marija Šolar v starosti 92 let iz dobro znane rodbine Šolarjeve iz Kroke, mati g. župnika iz Žalane.

— Županski tečaj v Trbovljah. Preteklo nedeljo, dne 11. t. m. je priredila »Županska Zveza« po inicijativi trboveljske občine odnošno njenega gerenta v Trbovljah poučni tečaj, ki je vrlo dobro uspel. Otvoril je tečaj v imenu trboveljske občine gerent A. Fortič, pozdravljajoč v prvi vrsti gospoda velikega župana Šporna, ki je prišel, da se prepriča osebno, kako uspevajo te vrste poučni tečaji. — Tečaj je potem vodil odnošno mu je predsedoval župan radeški g. Pogačnik. — V kratkem nagovoru je g. veliki župan izrekal svoje veselje nad obilo vdeležbo ter povdarjal pomen takih tečajev, ker se na njih poglabi znanje. Izvoljeni zaupniki občanov — občinski odborniki morajo pokazati razumevanje za posle občinske uprave in za postavbe, le tedaj bo občina dobra. Za to pa je potrebno znanje zakonov, a tudi dobro znanje vseh pravic, da se zaupanje občanov pravilno uporablja. — Ta namen — tolmačiti zakone imajo taki županski poučni tečaji. — Nato so predavali vrstoma: dr. Ivo Pirc o nalogah občine, ki jih ima v zdravstvenih ozirih, o raznih zakonih in predpisih. K predmetu pripomni bivši ger. Koren, da naj bi žup. Zveza sklicala župane k razgovoru, kako priti do virov za odpravo sanitarnih nedostatkov. — Okr. glav. dr. Logar o državljanstvu, določbah domovinskega zakona, o izgonu itd. — G. Koren predlaga k domovinskemu zakonu, naj žup. Zveza deluje na to, da se doseže krajši — morda triletni rok za priposestevanje domovinske pravice in da se odpravi 10-letni rok bivanja, ki ga določa novela iz leta 1896. Kapetan I. klase Alb. Fleš je pojasnil bistvene določbe vojnih predpisov, tičočih se vojnih obveznikov. Ob sklepu je posebno priporočal obč. zastopnikom, ki spremljajo vojaške ob nastopu vojaške službe, naj pazijo, da bodo prihajali ti trezni in dostojni, ne pa pijani in sirovi kot živina, da se morajo nad njimi zgražati ljudje. — Občinski revizor Fr. Krizan je na kratko pojasnil, kdaj je župan uradna oseba, nato pa občinsko gospodarstvo ter končala z apelom, da naj vsi pridno čitajo »Občinsko Upravo« ter podpisajo »Župansko Zvezo«.

— Novi vojni red. Ravnokar je izšel žepni vojni red »Ekspres« z veljavnostjo od 1. junija 1924 sestavljen po železniških strokovnjakih. Obsegal bo vse za potnika neobhodno potrebne podatke, kot najvažnejše določbe iz obratnega pravilnika, tarife in cene voznih kart, železniške vozne reda, direktne zveze s

tu- in inozemstvom, poštne in avtomobilne zveze v Sloveniji, vse parobrodne zveze na Jadranskem morju itd. Kljub obširnosti in brezkonkurenčni vsebini stane izvod samo 10 Din in se dobiva po vseh večjih knjigarnah. Zato zahtevajte povsod edino le »Žepni vojni red Ekspres« in odklanjajte manj vredne izdaje. Knjigarne dobe običajni popust. Po pošti stane Din 1.50 več. Naročila sprejema »Administracija voznega reda Ekspres« v Ljubljani, Pred Igriščem 1.

— Velika pevska slavnost dne 1. junija. Za zunanja društva, ki se udeležijo pevske slavnosti je ministrstvo saobračaja dovolilo polovično železniško vožnjo. Udeleženci vzamejo na odhodni postaji cel vozni listek do Ljubljane, pri prihodu ga na postaji ne oddajo, temveč obdržijo in dajo pri odboru »Slavca« potrditi, da so se slavnosti udeležili, na kar se vozijo brezplačno domov. Vozni listki so veljavni za čas od 27. maja do vstetega 2. junija. Tukajšnja in zunanja društva prosimo, da prijavijo odboru Slavca svojo udeležbo najkasneje do 24. maja t. l. Društva se zbirajo ob 14. uri pred Narodnim domom in odkorakajo z zastavami in godbo na čelu v povorki skozi mesto na slavnostni prostor. Na dan pevske slavnosti bode »Slavceva« razstava, o kateri so tukajšnji dnevnik obširno in laskavo poročali ves dan odprta in priporočamo, da si jo udeleženci ogledajo.

— Turška pošta v državi SHS. Konstatiramo: Dne 5. t. m. je bila v Št. Janžu oddana dopisnica na naslov nekega gospoda v Trebnjem, ki je dospela tja dne 6. maja 1924, kakor kaže poštni pečat. Dasi je naslov točno označen, in je bil naslovnik v Trebnjem še cel dan 7. maja, vendar je romala dopisnica nazaj v Št. Janž in — čujte! — dospela tja v petih (5) dneh s pripombo, da se naslovnik ne »nahaja« več v Trebnjem. (Nota bene: pošta je tam pred nosom, in bi bili »naslovnik« prav lahko našli!) — Ampak, da je potrebovala dopisnica nazaj v Št. Janž celih pet dni (odposilatelj jo je prejel 11. maja ob 9 popoldne), to je pa že škandal. Peš bi naredil tisto pot Bošnjak, ki goni purane, trikrat na dan. Turška pošta, turška carina, turška uprava, — vse turško, če ne slabše. Ni čuda, da jemlje vse vrag.

— Šolarski izleti. Prejeli smo te-le vrstice: Šolarski izleti so postali nekaj vsakdanjega. Odlični pedagogi jih priporočajo, češ, da se učitelstvu ravno na izletih nudi najlepša prilika globlje spoznavati značaje učencev. To je sicer res, kakor je tudi res, da izleti tudi šolarjem nudijo najugodnejšo priliko spoznavati posamezne značaje in z njimi združene lastnosti profesorjev, učiteljev in tudi učiteljic. Ravnateljstva in šolska vodstva bi dobri stvarijo zelo koristila, ker ni vsaka oseba pripravljena za vodstvo izletov, če bi nekoliko v ozir jemala značaje in navade posameznikov, ki niso priporočljivi na izletih s šolsko mladino. Kdor razume čitati med vrsticami, nas bo razumel.

— Sprejem v mornariško podčastniško šolo. Po naredbi ministrstva vojske in mornarice pov. M. br. 1174-A, z dne 24. aprila 1924, se sprejme meseca oktobra 1924 v brodersko podčastniško šolo vojne mornarice v Šibeniku (Dalmacija) 120 mladeničev za gojence. Pogoji za sprejem so: 1. Naše državljanstvo (domovnica), 2. starost 16 do 18 let (rojstni list), 3. najmanj štiri razrede osnovne (ljudske) šole (šolsko izpričevalo); 4. neomadeževano vedenje (nравstveno izpričevalo, 5. dovolitevi staršev; 6. krepko zdravje (izpričevalo vojaškega zdravnika). Lastnorodno prošnje je najkasneje do 30. julija t. l. vpošlati komandantu broderske podčastniške šole vojne mornarice v Šibeniku — Dalmacija

Prošnja in priloge morajo biti po predpisih kolekovane.

— **Letna obleka za poštarje.** Iz Belgrada poročajo, da je ministrstvo za pošto in brzojav nabavilo nove letne obleke za poštarje, ki jih razdeli začetkom prihodnjega meseca. Ministrstvo hoče »blagovremeno« naročiti tudi nove zimske obleke za poštarje. — Če to le res!

— **Zahteve bosanskega učiteljstva.** Bosensko-hercegovsko učiteljstvo je poslalo prosvetnemu ministrstvu resolucijo, v kateri zahtevajo uporabo uradniškega zakona, izpremembo uredbe o draginskih dokladah in uredbe o razvrščanju uradnikov; dalje zahteva, da dobe oženjene učiteljice celo osebno doklado in da se dosedanj način razvrščanja šolskih nadzornikov proglasi za nezakonit.

— **Predavanje o Jovanu Skerliću na srednjih šolah.** Ministrstvo za prosveto je odredilo, da se povodom 10letnice Skerličeve smrti vrše po vseh srednjih šolah predavanja o Skerličevem književnem in narodnem delu.

— **Štrajk na učiteljski v Kragujevcu.** Celokupno učiteljsko osebje na učiteljski v Kragujevcu je stopilo v štrajk, ker še vedno ni dobilo izplačane nagrade za nadurno delo od oktobra 1923 do aprila 1924.

— **Poraba vode v Belgradu.** Meseca aprila t. l. je belgrajski mestni vodovod na Makišu in Belih vodah izčrpal 479.602.000 litrov vode. Na dan porabi Belgrad povprečno 16 milijonov vode, a na posameznega belgrajkega prebivalca odpade po 160 litrov na dan.

— **Darovi Bori Stankoviću.** Rojstna občina pisatelja Bore Stankovića — Vranja je poklonila Stankoviću povodom njegovega jubileja večje zemljišče v najlepšem delu mesta. Belgrajska občina je poklonila Stankoviću 6000 Din.

— **Legar.** Iz Novega Sada prihaja poročilo, da je med delavstvom cementne tovarne v Beocinu, ki zaposluje 1500 delavcev, izbruhnil trebušni legar. Do 15. t. m. je obolelo 38 delavcev, dva sta umrla. Epidemije je kriva slaba voda. — V niškem okraju imajo sedem slučajev pegavca.

— **Carlier zadnji dan pred sodiščem.** Dne 15. t. m. popoldne se je pred sodnim dvorom v Belgradu odigral zadnji prizor v Carlier-Isellijevi drami: proglasila se je razsodba, o kateri smo že govorili. Razprava je bila napovedana še-le za 5. uro popoldne, a ljudje so začeli polniti dvorano že ob 3. uri. Naval je bil tolik, da se je oril po dvorani krik in vik, ki se je polegel še-le ob prihodu senata in obtoženca. Carlier je stal na svojem mestu zbrano, vojaško. Ozrl se ni na nikogar ter vpiral pogled zgolj v predsednika Prokića, ki je držal v rokah razsodbo. Ko je nastal popoln mir, je predsednik začel čitati razsodbo. Uvodoma naglašala razsodba, da za odložitve razprave niso dani razlogi. Potem prehaja na zločin in pravi, da se je nad Isellijem izvršil umor, in to s trupom in strelom iz revolverja. Dani so zadostni dokazi, da je zločin izvršil Carlier in se nato, da bi odvrnil od sebe sum, tudi sam rnil. Obsodi se temeljem §§ 20., 21., 24., 32. k. z. in §§ 240. in 249. na dvajset let ječe; 148 dni preiskovalnega zapore se mu vračunajo v kazen. Razen tega mora Carlier plačati sodne stroške in Isellijevim svojcem 6500 švicarskih frankov za pogreb. Glavne točke razsodbe je tolmač ponovil po francoško. — Carlier, ki je med čitanjem razsodbe vedno težje obvladoval svoje razburjenje, je na koncu prebledel in zadrhtel. Potem se je zopet obvladal. Neka dama v prvih klopih je omedlela. Predsednik je naznanil Carlierju, da ima za pritožbo tri dni časa, nakar se je vzprava zaključila ter so obtoženca odpeljali.

— **Novi avtomobili iz Nemčije.** Ministrstvo za pošto in brzojav je te dni prejelo iz Nemčije na račun reparacij novo pošiljatev poštinskih avtomobilov.

— **Dražba lova.** Dne 26. junija t. l. ob pol 10 na uradnem dnevu v Škofjiloki se bo oddal v zakup lov krajevine občine Škofja Loka na javni dražbi za dobo od 1. avgusta 1924 do 31. maja 1929. Zakupne in dražbene pogoje lahko vpogleda vsakdo pri okrajnem glavarstvu v Kranju med navadnimi uradnimi urami.

— **Zaplenjeni predmeti.** Pri kočarju Janezu Betonu v Gradu pri Cerkljah so zaplenili šest volnenih ženskih jopic, svetlozelen ovrtnik in nekaj perila. Beton in njegova sinova so znani po celem Gorenjskem in v Ljubljani, da imajo zveze z raznimi sumljivimi ljudmi. Lastnik blaga naj se oglasi na policiji.

— **Ukradene čebele.** Posestniku Ivanu Martincu v Rudniku pri Ljubljani sta bila ukradena dva panja čebel. Panja sta takozvana »žnidaršič«, imata po devet okvirjev zgoraj in spodaj. Panja sta bila črna barvana in sta imela številki 14 in 15.

— **Ogoljufane šipkarice.** Na Dobračevem in po Zireh je ogoljufal neki Vinko Kavčič razne šipkarice. Objavil jim je, da bo prodal blago v Zagrebu, prinesel denar in vzel ropet drugo. Toda fant je denar zapravil in se ni več vrnil. Poskusil je goljufati tudi v sosedni okolici, kar pa se mu ni posrečilo, ker so bile ženske bolj previdne.

— **Novi tečaj za strojepisje, slovensko in nemško stenografijo ter knjigovodstvo (zasebni pouk) začnejo na zasebnem učilišču Ant. Rud. Legat v Mariboru dne 2. junija t. l. ter trajajo 4 mesece.** Vpisovanja in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji: Ant. Rud. Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

Primorske novice.

— **Kako pometajo s slovenskim učiteljstvom.** V Komnu službuje že mnogo let nadučitelj Jožef Štrekelj. Mož ima že 37 službenih let, a 21 let je bil član okrajnega šolskega sveta. Poleg šole se je marljivo pečal s kmetijstvom in bil ljudstvu tudi v tem učitelj. Ta mož je dne 9. t. m. nenadoma, kakor bi iz jasnega tresčilo, dobil odlok, da je premeščen v vasico Štomaz, kjer mora nastopiti službo že 15. t. m. Na njegovo mesto v Komnu pa je imenovan g. Gojko Ščuka, ali kakor se mož danes podpisuje: Sciucca. To ščuko opisuje tržaška »Edinost« sledeče: »Svoj čas je bil gospod Ščuka navdušen Sokol in narodnjak; v ruskem ujetništvu se je povzpел do navdušenega boljševika in bil v nekem ruskem kraju nekaj časa boljševiški komisar. In godilo se mu je izbornu. Domov prišedši je praktični mož takoj pretuhtal položaj in tako se je povzpел, da je danes v fašistovskih vrstah. Za časa zadnjih volitev je bil zastopnik fašistovske volilne liste v Komnu in pri komisiji se je izkazal vnetega fašista, kar so občutili tudi slovenski zastopniki.« — Po tem si o g. Sciucci lahko vsak napravi pravilno sodbo. — Kaj pa je zakrivil nadučitelj Štrekelj, da ga je doletela tako kruta kazen — notabene brez vsake disciplinarne preiskave? On sploh nič, ampak očita mu, da je bil o priliki nekega državnega praznika na drugo državne trobojnice, ki je visela iz šolskega poslopja, pritrjen šop — lipovega zelenja. Štrekelj ni osebno izobešal zastave, ljudje sploh trde, da zelenje ni bilo lipa, ampak bršljan oziroma hrast. Pa za to končno nikomur ne gre: šlo je nekemu le za to, da spravi značajnega Štrekelja na hladno. Za pretezo se je moral poslužiti, ker drugemu ni bilo, šop zelenja. Pri tem je tisti nekdo zasledoval in dosegel še en cilj: nagrado Sciucci za izdajniško hlapčevanje. Pa posebno tehnilo menda ne bo!

— **Likvidacija »Kmetijske zadrug« v Trstu.** Na sestanku županov, podružničnih predsednikov in posameznih članov kmetijske zadrug v Trstu dne 15. maja so sklenili: Vprašanje likvidacije zadrug naj se smatra za zgolj gospodarsko vprašanje in naj se izključi iz stvari vsake politike. Primanjkljaj naj pokrijejo vsi člani zadrug s prostovoljnimi prispevkom po 72 lir vsak, to pa proti primernemu jamstvu, da se likvidacija izvede hitro in uspešno. Vprašanje krivde naj se razčisti, toda previdno in popolnoma nepristransko; to vprašanje na izvedbo likvidacije ne sme imeti nobenega vpliva. — V kratkem se skliče v stvari širši sestanek zadrugnikov.

— **Železnica Trbiž—Trst.** Italijanska vlada namerava čim prej zgraditi železnico Trbiž—Trst, da se izogne Jesenicam. Za Gorico, ki je sedaj važno vprašanje, ali bo tekla nova proga preko nje ali pa mimo nje. Goričani žele, da naj se proga izpelje preko Boveca—Kobarida—Sv. Lucije v Gorico in odtod v Trst. Videmei pa zahtevajo naj železnica teče preko Čedad v Krmin in Sagrado, odtod pa naravnost v Trbiž in Trst. Gorica bi bila tako odrezana. Da svoj cilj gotovo dosežejo, zahtevajo sedaj Videmei, naj se nemudoma zgradi železnica Krmin—Sagrada, ki naj bi tvorila etapo do proge Trbiž—Trst.

— **Smrt v Keritnici.** 18 letni France Zagar iz čezsoškega Loga je 12. maja kolesaril z Rabeljina proti »Napoleonovemu mostu« v boviških Klužah. Ker kolesa še ni povsem obvladoval se v ostrem in strmim ovinku ni dovolj hitro okrenil in z vso silo priletel v nizko kamenito ograjo. Sunek je vrgel fanta čez obzidje v 60 metrov globoko strugo Koritnice, kjer je z razbitimi udil obležal med koreninami. Truplo so le s težavo potegnili iz prepada.

— **Komisarizacija slovenskih občin na Goriškem.** Za Tolminom, Kobaridom in Sv. Križem, ki so tekom enega tedna izgubili svoje občinske svete in dobili komisarije, je prišlo 13. t. m. na vrsto tudi Cerkno. Občinski svet je razpuščen in za komisarija je imenovan dr. Oskar Jerabek.

Ljubljanske novice.

— **Novi banka v Ljubljani.** Bivši lastnik »Zvezne tiskarne«, izdajatelj časopisa »Jugoslavija« etc., Anton Pesek, je svoječasno osnoval »Jugoslov. kreditni zavod«, pri katerem je imel skupaj s svojo rodbino večino deležev. Zadrugo je nameraval kasneje preosnovati v banko in je v to svrhu prošil za koncesijo, ki mu je bila tudi podeljena. Nova banka bi se morala imenovati »Jugoslov. kreditna banka«, v skladu s tem pa bi morala biti »Ljubljanske kreditne banke« je pa moral Pesek ta naslov opustiti in se je odločil za naziv »Prometna banka«. Pesek je pozneje izgubil večino v »Jugsl. kred. zav.«, prodati je moral tiskarno in časopis in ker se je tudi odtegnil političnemu delu, je moral pač opustiti misel na osnovevanje lastne banke. Od ministrstva mu podeljeno koncesijo, ki se glasi na njegovo ime, je pred kratkim prodal dr. Ivanu Sušteršiču, ki bo s pomočjo nekaterih ožjih pristašev odprl »Prometno banko«. Ista naj bi služila predvsem za pridobivanje gmotnih sredstev za razmah dr. Sušteršičevega političnega boja proti SLS. Ko je bila pretekla dni Pašičeva volilna vlada na vidiku, je smatral dr. Sušteršič politični položaj kot jako ugoden za osnovevanje nove banke in je za 24. t. m. sklical ustanovni občni zbor. — Banka ima prevzeti posle že obsto-

ječega »Hranilnega in posojilnega zavoda«. Koliko bo nova »Prometna banka« pripomogla k znižanju cen in pocenitvi kreditov, ne moremo vedeti. — Z dr. Sušteršičem je Pesek že leta 1918 sklenil dobro kupčijo, ko mu je prodal svojo tiskarno, sedaj mu je prodal banko, morda pride v kratkem še kaj na vrsto.

— **Občni zbor Jadranske Straže.** Dne 17. t. m., ob osmih zvečer, pravzaprav vsled premajhne udeležbe ob pol 9. uri zvečer se je vršil občni zbor Jadranske Straže. Med drugimi je bil navzoč tudi veliki župan g. Šporn. Predsednik dr. Marn je otvoril zborovanje in v kratkem podal program Jadranske Straže v smislu novih pravil. Po starih pravilih bi naj Jadranska Straža zbiralala prispevke za gradnjo novih bojnih ladij na Jadranu, po novih pa naj dela na kulturnem in gospodarskem polju in naj vpliva na izkoriščanje morja. — Tajnica ga. dr. Debelakova je podala lepo štilizirano poročilo o delovanju Jadranske Straže, omenila, da šteje glavni odbor Jadranske Straže nekaj nad 1800 članov. — G. Mikuš je podal kratko blagajniško poročilo: aktivna znesajo 45.392 Din, pasiva pa 10.384 Din. — Glede točke o sprejetju novih pravil je obveljal predlog g. dr. Marna, da se odbor sporazume s centralnim odborom v Splitu, ker nova pravila za naše razmere ne odgovarjajo povsem točno, zlasti glede števila odbornikov ne. Po novih pravilih bi moral šteti odbor 30 članov, po starih 16. — K dopolnilnim volitvam vsled dveh odstopivših odbornikov g. Božo Bošković in major Miločević na iniciativu glavnega odbora predlaga športni klub Primorje gosp. dr. Birso in ing. Debelaka. Predlog je bil sprejet. — Pri slučajnostih se je razvila le kratka debata glede glavnega odbora v Mariboru. — Udeležba je bila sicer slaba. Po zborovanju je bila družabna zabava najprej v Unionu, potem v Zvezdi.

— **Ispremembe pri osebju električne cestne železnice v Ljubljani.** Za obratnega vodjo je imenovan g. F. Vrečko, dosedanji zastopnik Jugoslovanske Siemens d. d., za knjigovodjo g. Uroš Pipp, za vodjo tehnične delavnice g. Ivan Bitenc. Kakor čujemo se obratno vodstvo v kratkem preseli v palačo Ljubljanske Kreditne banke.

— **Promenadni koncert muzike Dravske divizije v nedeljo 18. t. m. ob 11 dopoldne v Zvezdi.** Kapelnik dr. Jos. Čerin. Spored: 1. Muhnič: Srb, Slovenec i Hrvat, marš. 2. Chopin: Poloneza. 3. Rendla: Srpski zvuci. 4. Delibes: Intermezzo iz »Nailce. 5. Wagner: Valkira. 6. Novosad: Gavota.

— **Govorilna ura kluba obč. svetovalcev SLS za stranke** je vsak ponedeljek od 5. do 6. ure popoldne v tajništvu SLS za Ljubljano (Jugoslovanska tiskarna, II. nadstropje).

— **Mesni magistrat opozarja občinstvo,** da ne poškodeje ob priliki novomeritve postavljenih lesenih signalov (na ljubljanskem polju, v Spodnji Šiški in na Šišenskem hribu), ker se bodo krivci sicer kaznovali po občinskem redu § 70 odst. 3 z globo do 200 dinarjev ali ob neizterljivosti z zaporom do 40 dni.

— **Trgovina Tomo Mencingerja** na Sv. Petra cesti št. 35 sta prevzela gg. Winter in Zupan.

— **Dve sličici.** Fantalin se izogne šoli in pobira po Gradu in Golovcu piščja jajca. Zadnjič je prinesel gnezdo z negodnim mladim domu; zato je moral iti skoro skozi polovico mesta! — V sredi mesta, na vrtiču med stolnico in Pogačarjevimi trgovinami, se na drevescih gugata dve za šolo godni frklji; da sta prišli do drevesa, sta morali preplezati razmeroma visoko ograjo! — Vsi klici po stražniških in jadrskih nad posurovelostjo naše mladine ne bodo pomagala nič, dokler ne bo občinstvo samo izpregledalo in takih negodnic takoj in energično poučilo.

— **Dobrosrčne gospe** ali gospodične prosijo državni uradnik, ki ima izmed ostalih otrok dve hčerki, ki gresta k sv. birmi, da bi katera blagovolila prevzeti mesto botre proti odkritostni hvalečnosti. Naslov pove iz prijaznosti uprava.

— **Šebetni trg ljubljanski** je bil izredno dobro založen in tudi obiskan. Cene so bile zjutraj precej visoke, tekom dopoldneva so pa padale, posebno pri okoliških prodajalcih in prodajalkah. Kot novost na trgu so bile češnje, ki so se prodajale po 25 do 30 Din za kg. Poleg vsega je bilo jako veliko pomladanskega cvetja, posebno narciz, snežink in španskega bezga.

— **Ponesrečena »cehovec«.** V gostilno Angole Bole na Celovski cesti v Sp. Šiški je prišel delavec France Gradišnjak. Bil je žejen in lačen in je pojedel in zapil nekaj okrog 37 Din. — Ker pa je imel mož premalo denarja, ali pa se je hotel iti še kam drugam krepčati, se je po francosko poslovil in ni plačal cehe. Gostilničarka je skočila za njim in ga res dohitela in izročila stražniku, ki ga je aretiral. — Hlapec mestne pristave Alojzij Krusnik je naznanil stražniku na Ambroževem trgu, da je povozil na Poljanskem nasipu nekega neznanega človeka, ki je hodil pijan po cesti in se je opotekal pred vozom. Ko se je hotel umakniti, je padel tik pred konjem. Hlapec je zavrl in zavlil voz na kraj, kljub temu pa je šlo možu kolo čez desno roko in ga je precej poškodovalo. Ugotovilo se je, da ne zadene voznika nobena krivda.

— **Splašeni konj.** Posestniku Francetu Mehle iz Zadvara pri Sp. Hrušici sta se spla-

šila iz neznanega vzroka na Franciskanskem mostu konja. Trčila sta v diru ob drog cestne električne železnice z ojem, vstred česar je odletel voz v bližnji kandelaber in se je vsled sunka razbila plinova svetilka.

— **Polijske ovadne.** Tekom včerajšnjega dne so bile prijavljene te-le policijske ovadne: tatvina 1, poskušeni vlom 1, kaljenje nočnega miru 2, kršenje cestno-policijskega reda 7, prekrščenje policijske ure 1, pasji kontumac 3, kršenje prevoznškega reda 1, lahka telesna poškodba 1, prestopke obrtnega reda 1 in neplačana ceha — Mica Kovačeva 1.

Učiteljski vestnik.

Dodatke smo dobili; povsod še ne. Na kateri bodo seveda čakali še dolgo kljub dobri volji uradništva in računovodstva. Zapreke povzročila centralizem. Izenade-nih je bilo ob prejemu dokaj, zlasti oženjenih učiteljev in učiteljic. Končne vsotice so dokaj manjše, kakor si jih je izračunavalo učiteljsvo. Davek je prevelik — 4%! Doklade za otroke po 150 Din mesečno so tudi pre-nizke; enako doklada za ženo. Dodatki od oktobra sem bi nam bili za silo poravnali dolgove, a teh nam niso izplačali. Zanje se bo treba še tožiti, ako ne bo vlada upošte-vala že sankcioniranega zakona. Upamo pa, da bo tudi pri nas v Jugoslaviji prišlo že enkrat do tega, da bodo zakoni držali. Ne vidiku so novi možje! Upajmo.

Dvakrat da, kdor hitro da. Ta notica je bila povzročila nekoliko razburjenja v raču-novodstvu. Škodovala pa ni nikomur, le učiteljsvo je prej prišlo (vse še ne) do svojih prejemkov. Povod zanjo pa je dalo dejstvo, da že od začetka marca urejujejo v vladni palači še neizplačane vodstvene doklade, ki so sicer za gospe z lepim premoženjem ba-gatela, za nas, ki si niti enkrat na leto ne moremo privoščiti »pete večerje«, pa vsak dinar nekaj pomeni. Kakor smo poučeni, v tem slučaju ne zadene krivda računovodstva, ki je že koncem aprila spisalo celo že na-kaznice, na katerih pa v prosvetnem oddelku sedijo sedaj.

Naznanila

Akademski kongregacija v Marijanižu in kongregacija bogoslovcev priredita v nedeljo 18. maja ob pol 6 zvečer v veliki dvorani škofijskega dvorca (II. nadstropje) redno majniško akademijo s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav. 2. P. A. Hribar: Ave Marija. Moški zbor. 3. Sv. Evharistija podlaga individualnega življenja. 4. Benjamin Godard: Pogled v nebo. . . . Violina in klavir. 5. Du-hovnik kot delilec presv. evharistije. 6. Wagner: Tanhäuser: Spev Wolframa na večernico. Bariton solo in klavir. 7. Socialni pomen presv. evharistije. 8. Vesela pesem. Moški zbor. — Ker radi tehnič-nih ovir ni bilo mogoče dostaviti vseh vabil, se s tem vabijo vsi prečastiti gg. duhovniki, člani in načelstva vseh ljubljanskih kongregacij. — Pre-fekt.

Franciskanska prosveta v Ljubljani ima v sredo dne 21. maja svojo redno odborovo sejo.

Poselska zveza ima danes predavanje v Ro-kodolskem domu, Komenskega ulica 12. Vabljeni ste vse služkinje. — Tajnica.

Velika pevška slavnost se vrši kot za-ključek ljubljanskih prireditev povodom Slav-čeve 40 letnice v nedeljo, dne 1. junija na vrtu in notranjih prostorih hotela »Tivoli« z obširnimi sporedom.

Pogrebno društvo Marijine bratovščine po-ziva vse svoje člane, ki so zaostali s članarino na dolgu, kakor tudi one, ki so bili dosedaj opro-šteni, da v tekočem letu plačajo članarino, ker bi se jih sicer glasom društvenih pravil črtalo iz članstva. Istotam je nekaj oblike za pogrebne no-silice naprožati. Obenem se naznanja, da se spre-jemajo novi člani vsako nedeljo od 2. do pol 4. popoldne v društveni pisarni, Hrenova ulica 6. Vsa pojasnila se dajejo istotam. — Odbor.

Savez apotekarskih saradnikov, sekcija Slo-venija. Izgleda, da bo zagrebška sekcija v kratkem stopila v pokret, zato opozarjamo kolege, da v nobenem slučaju ne sprejmejo nameščenja v Za-grebu, dokler se jim to istim potom ne objavi. — Mr. Pharm. Josip Oblak, t. št. predsednik.

»Slovensko zdravniško društvo« priredi na vabilo g. dr. K. Konvalinke dne 25. maja celo-dnevni izlet v Dolenjske Toplice. Odhod zjutraj z dolenjskim vlakom, povratek z večernim vla-kom. Kosilo v sanatoriju. V Toplicah predava g. dr. Konst. Konvalinka: O mehanizmu balneoterapije term. Člani naj javijo svo-jo udeležbo odboru (Bolnica za ženske bolezni).

Prostovoljno gasilno društvo Vižmarje pro-slavi v nedeljo dne 1. junija 1924 dvajsetletnico svojega obstoja. Ob tej priliki priredi veliko vrtno veselico v Vižmarjih na Erženovem vrtu s slede-čim sporedom: Petje, godba, srečolov, turška ka-varna, šaljiva pošta, prosta zabava. Na prireditve se vabijo gasilna društva in sl. občinstvo. Odbor.

Mengeška godba praznuje v nedeljo, dne 25. maja 1924 40-letnico svojega obstanka po sledečem sporedu: 1. Predvečer mirozov z godbo po Mengšu; 2. zjutraj budnica; 3. ob 10. uri sv. maša. Po maši defilacija članov-ustanoviteljev. 4. ob 4. uri popoldne sprejem bratskih godb, nato pričetek vrtno veselice na vrtu g. Alojzija (Dornik). Srečolov in vsa-kovrstne druge zabave. Za najboljšo postrežbo jedil in pijač poskrbljeno. — V slučaju sla-bega vremena se slavlje prestavi na dan 29. maja. Čisti dobiček je namenjen za povzdigo godbe.

Prosveta.

Dr. Joža Glonar:

Filolog in umetnik.

Perečega in kočljivega vprašanja o medsebojnem razmerju med filologom in umetnikom pisateljem, ki je v enaki meri aktualno in zanimivo tudi za nas, se je dotaknil v obširnem članku novega literarnega lista »Književnik«, Anton Branko Šimič, mlad hrvaški pisatelj. V uvodu reproducira mnenje, ki ga je o tem razmerju zastopal L. 1919, v znanem »Plamenu«, ki ga je v Zagrebu izdal M. Krleža. Takratno njegovo mnenje izraža ostro nasprotje med obema platama: filolog in umetnik sta mu zastopnika dveh posebnih svetov, ki si nista samo po svojem bistvu popolnoma različna, ampak naravnost nasprotna, celo sovražna. Takrat je zapisal: »Mi se bomo, če bo treba, izražali tako, kakor ne stoji v nobeni gramatiki, sintaksi ali v predpisih tega ali onega stila, s katerim ne bo nihče mogel najti podobnosti. Če bo treba, bomo naravnost zavričali v neartikuliranih glasovih kakor živali.«

Ta stavek vključ v svoj revolucionarni fanfar — ki je bila lastna celotnemu takratnemu revolucionarnemu pokretu v svetovni literaturi — vendar ni tako revolucionaren, kakor bi se na prvi pogled zdelo. Zdrav instinkt umetnika in ne mogoče plaha stilistična nesigurnost je v oba ta revolucionarna stavka postavila pametno klavzulo: »Če bo treba«. Tukaj se je oglašila pravilna zavest, da se stil in jezik, sploh sredstva umetniškega izražanja, ravna po notranjih potrebah, ki silijo umetnikovo razploženje do konkretno oblikovane umetnine, ne pa mogoče šolski predpisi kakaga očalarskega purista. Umetnik ustvarja iz sebe, umetnik prilagodi sredstvo svojega izražanja — v tem slučaju jezik — svojim potrebam, filolog prihaja s svojim košem šole za njim, ko dela inventuro. Znana je anekdota o V. Hugoju, ki mu je nekdo očital napačno konstrukcijo stavka v nekem njegovem delu. Hugo je odgovoril: »Tako, — če sem jaz to zapisal, bo že prav!«

Danes pravi Šimič, da se med hrvaškimi knjigami nahajajo vendar nekatere, ki so interesantne, n. pr. Ivekovičev besednjak in Maretičeva slovnica in da čita Brozove in Moravčeve filološke razprave po starem »Vijencu« z večjim užitkom ko večino lepe literature, ki je nadrobljena okoli njih. Odkod ta preokret?

Šimič sam opozarja, da so mu danes dela raznih filologov simpatičnejša ko spisi mnogih pesnikov in da v tej trditvi ni pravega nasprotja z ono iz leta 1919. Nesporazumljenje, ki tiči med obema, je nekaka posledica stanja hrvaškega jezikoslovja. Večina ljudi, ki se je med Hrvati pečala z jezikom in pisala o njem, ni bila rojena in ni nikdar živela na ozemlju, kjer se govori čista stokavščina, ki so jo Hrvati od Vuka pred 70 leti prevzeli kot knjižni jezik. Po njih sta se ravnala tudi Maretič in Ivekovič, ko sta slovnico in slovar osnovala skoro izključno na podlagi Vuka in Daničiča, kar so jima mnogi zamerili, tako n. pr. Jagić. Sploh je značilno, da so večino srbohrvaškega slovnika in slovarskega dela opravili ljudje, ki niso bili štokavci. Zdi se, da so rojeni štokavci tako zelo uverjeni o tem, da dobro znajo svoj jezik, da se ne pečajo z njim toliko kakor n. pr. kajkavci. Sam Šimič, rojen Hercegovce, je mislil, da ne potrebuje nobenega pouka iz slovnice ali slovarja, dokler se ni prepričal, da se tudi štokavski Hercegovci, posebno če živi celo desetletje izven štokavskega ozemlja, lahko zanima za to, kar pišejo filologi o njegovem jeziku.

Slovarji niso tako prazni, kakor jim očitajo oni, ki jih ne rabijo in torej ne poznajo. Krivo je govoriti, da je Vukov jezik danes mrtev, kakor nekateri trdijo; ta trditev je pravilna samo v toliko, da ne zadošča za vse mnogo bolj številne potrebe narodnega življenja, ki je danes neprimerno bolj razvito, kakor pa je bilo za Vukovih časov. Mnogo besed, ki so last živega narodnega jezika, pa se v njem še ne nahajajo in te bi bilo na vsak način treba pobrati. Zalosno je, da se to ne godi, še žalostnejše pa je, da se jezik danes celo tam, kjer je bil dozdaj najčistejši, kviri s pogubnim vplivom časopisja.

Jezikovni puristi, nad katerimi se po večini znaša vsa jeza ustvarjalnih umetnikov, pa so po eni strani dokaz skrbni za jezik in ljubezni do njega, na drugi strani pa so zopet neizogiben historičen pojav. Kjer se knjižni jezik šele oblikuje in je očitelna skrb za njegovo stalnost poverjena šoli, ki tako stalno obliko zaradi pouka potrebuje, pride kmalu do javnih konfliktov, ki so izraženi v antitezi »filolog in umetnik«. Samo da ta antiteza ni pravilno formulirana; glasiti bi se morala »učitelj (pedagog) in umetnik«. Seveda so mnogo zakrivilli oni filologi, ki se v takih slučajih niso zavedali različnih položajev in različnih nalog, ki jih imajo na eni strani nasproti umetnosti, na drugi proti šoli in njenim potrebam. V tej reči je več krivde na strani »filologov« ko na strani umetnikov, ki ustvarjajo in ki nimajo naloge, da o tem ustvarjanju in spremembah, ki jih vrši ustvarjanje na njihovem gradivu, razmišljajo. Namestu, da bi se zavedali neizogibne časovne distance, ki se pojavlja med umetniškimi oblikami razvijajočega se jezika in onimi stalnimi šolskimi normami in regulami, ki so za šolski pouk potrebne, so hoteli umetnika kratkoma posadi-

ti na šolsko klop. Odtod je izhajalo sovražno razmerje med »filologom in umetnikom«, ki vsak po svoje obdelujeta isto polje in bi si torej morala biti prijatelja.

Ena, velika težava je res pri tem: vprašanje po umetnikovi legitimaciji, ki jo naj filolog upošteva. To vprašanje uredi po sebi historična perspektiva: Kdo je res umetnik, ki se mu sme priznati odločilen vpliv na razvoj jezika? In kdo je res filolog? Zelo pa se olajšajo težave pri tem vprašanju, če se obe stranki posvetita svojem delu s pravo, globoko ljubeznijo in veliko, samozatajvalno skromnostjo. Potem je lahko mogoče tudi pravilno, prijateljsko razmerje med filologom in umetnikom. To prav lep kaže simpatični Šimičev članek.

KATOLIŠKA CERKEV IN SOLSKE KNJIGE.

Katoliško šolsko društvo v Düsseldorfu, ki mu predseduje državni kancelar Marx, je posebni komisiji strokovnjakov poverilo revizijo tekstov za višje šole. Komisija, v kateri so zgodovinarji, germanisti, teologi in ekonomisti, se pri svojem delu drži naslednjih vidikov: 1. Vsak nasprotni duh proti katoliški cerkvi mora brezpogojno izginiti iz vseh šolskih tekstov, ki morajo vrhu tega odkritosrečno priznavati in podajati, kar je cerkev velikega, plemenitega in vzgojnega storila tudi s čisto človeških vidikov. 2. Katoliški zavodi in učitelji ne morejo nikdar sprejeti knjig, ki vsebujejo napade proti cerkvi in duhovnikom, najsi tudi drugače popolnoma odgovarjajo v znanstvenem in formalnem pogledu. 3. Katoliški pisatelji literarnih in zgodovinskih del se obvezujejo, da v svojih publikacijah niso nar zamočle, kar more služiti boljšemu poznavanju življenja cerkve, naj bodo to pogrski ali pa dejstva zgodovinske in svetovne važnosti. Na podlagi svojega dosedanjega dela je komisija ugotovila, da med vsemi dosedanjimi knjigami, v kolikor so izšle v nekatoliških založništvih, ni niti ene, ki bi bila prosta zmot in potvorb in da tudi knjige, ki hočejo biti objektivne in očividno nimajo zlega namena, zaslug katoliške cerkve ne podajajo jasno in določno in niso sposobne, da pomorejo do točne, resnične odgovarjajoče sodb.

pr Koncert mariborskih učiteljske. Ze dvakrat napovedani koncert ženskega zbora Mariborskega državnega učiteljskega se vrši sedaj neprekinjeno v soboto, dne 24. t. m. v Filharmonični dvorani. Spored obsega 15 dvo- in četveroglasnih ženskih zborov, solopseve gđ. Zore Ropasove in vijolinski solo gospe Brandl-Pelikanove iz Maribora. Vstopnice so v predprodaji v Matični knjigarni. Več o sporedu v prihodnjih dneh.

Narodno gledališče.

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

Nedelja, 18. maja: Gostovanje Hudožestvenikov.

Ponedeljek, 19. maja: Zaprt.

Torek, 20. maja: Zaprt.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Nedelja, 18. maja: »Življenjski boj«. Izven. — Gostovanje Hudožestvenikov.

Ponedeljek, 19. maja: »Katerina Ivanovna«. Izven. — Gostovanje Hudožestvenikov.

Gostovanje Hudožestvenikov se nadalja. Uprava Narodnega gledališča je pridobila slavne ruske umetnike še za eno predstavo in sicer igrajo Hudožestveniki v torek, dne 20. t. m. Ibsenovo dramo »Gospa z morja«. Glavno vlogo v tem delu igra prvakinja skupine Hudožestvenikov, slavna umetnica gospe Germanova. Hudožestveniki so ravno s to dramo dosegli na vseh svojih gostovanjih največji uspeh. Predprodaja vstopnic od danes naprej pri dnevnih blagajni. Cene iste, kakor za ostala gostovanja Hudožestvenikov.

Lenormand: Izgubljene duše. Igra v 14 slikah. — V ozki časovni okvir turneje igralske družbe je uklenil Lenormand črno brezupno tragiko ljudi velikih ciljev. Pesnik, igralka, gledališki ravnatelj, glasbenik in cela vrsta drugih osebnosti gre mimo nas, o vseh vemo: njihovo hotenje je bilo močno, plemenito, goreli so za svoje ideale, njihova lastna nemoč in krutost življenja sta jih neizprosno ubili. Iz temnega ozadja in povprečne množice onih, ki se čutijo poklicane, a niso izvoljeni pa je dvignil avtor v najzarkerjšo luč dva: pisatelja, ki je mnogo hotel, a ni dosegel, in igralko, ki propada od umetnice do ženske, ki se prodaja. Zvezal ju je z ljubeznijo, ki vzplamti v prvi sliki po skušnjavi pesnikove drame, ki se nikoli ne bo igrala, ju vodil skozi gladovanje, mraz, bedo, ponižanje in vsakdanost po hotelskih sobah, čakalnicah na postajah, garderobah in varijeteh, ki podeljalskih mest, ki jih posebiti na tureh, in ju združi v smrti, ki je odrešenje iz vse bednosti in ponižanja. Grenka, brezupna tragika. Strahota mrtvega življenja, ki si v materialističnem pojmovanju svojega smotra ne more najti poti navzgor. Poteze komedije to tragikost še podčrtava in te porazi. Navzlic mojstrski zgradbi igre in značajev čuti, da

manjka melodiji te igre večnostna dominantna, stremenje k dobroti, odpuščanju, k lepoti, k Bogu. Zato te izgubljene duše potarejo in ne dvignejo. Naturalizem je ta igra, čas je že šel preko nje tudi pri nas. — Prevod je oskrbel g. F. Juvančič in je za moje uho brez ritma, ki mora biti tudi v prozi in prevodih. Prevodu se tudi pozna, da g. prevajalec Breznika ne vpoštevja. Škoda!

Igro je režiral z večšo roko g. Šest. Oder je razdelil v dve simetrični polovici, ki v enotnem okvirju služita druga poleg druge ali pa tudi sami zase za sceno. Z beračijo našega dramskega oderskega aparata si je znal sijajno pomagati. Tudi v množico igralcev je z občudovanja vredno energijo spravil enotnost igre.

V glavni ženski vlogi igralka Juliette je po daljšem dopustu nastopila zopet ga Šaričeva. Igrala je vsekoli dovršeno. To, kar nam ona igra, je vedno umetnost, stroga lepota. V najkočljivejših situacijah ohrani svojo plemenito ženskost in zna varovati umetniške igre pred rafiniranostjo geste, kostuma in maske, namenjane za one, ki iščejo v gledališki kabareti. — Pri premieri je njej in g. Rogozu občinstvo navdušeno ploskalo in jo opetovano pozvalo pred zastor.

G. Rogoz je svojo vlogo pesnika rešil od prve do zadnje scene izvrstno. Zlasti je bil užitek ga videti v predzadnji sceni ko raste v njem vsa beda in ves obup od čaše do čaše žganja do besnosti, ko pozabi na vse in igralko umori. Kolik kontrast med sladko sceno na klopi, ko je z vso lepoto svojega glasu govoril Julietti besede ljubezni, od scen, ko je sledil z zadržano boleščjo moškim, ki so se bližali Julietti, in je dozorevala v njem zadnja scena!

G. Škrbinšek je imel vlogo gledališkega ravnatelja potujočih igralcev. Moram reči, da je dal tipičen izraz v igri, maski in besedi možu, ki je nekoč smatral teater za svetišče in ga je življenje spravilo do tega, da se mora kregati in prepričati z igralci zavoljo zaprtih restavracij, prepoznega odhoda vlakov, hotelskih sob, gaž in vse dolge verige bridkosti komedijantstva.

G. Peček naj bi bil komična figura starega oderskega tigra, ki se v življenju ne more živeti brez »vlog« in kulise. Svojo vlogo je v tem oziru pogodil izvrstno.

G. Jerman ima simpatičen glasovni organ, toda še neizbrušen. Kot glasbenik bi bil moral biti temperamentnejši in tudi v maski nekoliko bolj bohemske.

Izmed epizodnih vlog je bila najboljša lahkoživca g. Lipaha. Njegova kreacija podeželjskega Don Juana je bila premišljena in dosledno izvedena. Ni koval kapitala iz dvomnosti svojega besedila, s pritaeno silo se je izkušal približati Julietti, dovolj Pariza je še v njem, da ne postane nasilen, podeželstvo pa ga je že toliko uničilo, da ne zna biti več kavalir na višku.

Izmed ostalih so mi ugajali še gg. Danilo, Drenovec in Gregorin.

Dr. L. R.

Botre že sedaj

opozarjamo, da nudi najboljše, okusno in skrbno izdelane deske OBLEKE po nižji ceni, kakor druge slabe obleke, le

Drago Schwab, Ljubljana.

Po svetu.

— Tropična vročina v Franciji in v Angliji. Iz Pariza poročajo, da je bil tam in v Londonu skoro ves teden nenavadno vroče. Take vročine, kot je vladala ta pretekli teden, v mesecu juniju, še ne pomnijo, ampak kvečjemu v juniju ali v avgustu.

— »Prügelpatent« odpravljen v Avstriji. V Avstriji so začeli resno reformirati državno upravo vsled pritiska generalnega komisarja, ki zahteva znatne prihranke v državni upravi. Kot prva žrtev reformirane uprave je padla cela vrsta raznih »Hofkanzleidekretov«, med temi tudi svetovnoznani »Prügelpatent«, ki je ravno te dni slavil svojo sedemdesetletnico. Sedaj ima »Prügelpatent« samo še Jugoslavija.

— 17.000 ljudi od avtomobilov povoženih Newyorški urad za nezgode javlja, da je bilo lani pri avtomobilskih nesrečah usmrčenih 15.700 oseb, 2000 več kakor leta 1922. Kjer so pa trčili avtomobili z vlaki skupaj, je bilo spet čez 1000 smrtnih nesreč, skupaj torej 17.000. Moramo pa povedati, da število avtomobilov bolj raste, kakor se pa število nesreč množi. Leta 1915 je prišlo na 10 tisoč avtomobilov 24% smrtnih slučajev, leta 1923. pa samo še 10,3%. Več je nesreč na deželi, kakor v mestih, ljudstvo na deželi je še premalo poučeno. Od povoženih je 32% otrok, torej okoli 5000.

Podsejske sejsmske palače. Ob priliki sejma v Leipzigu so morali uporabljati v zadnjih letih številne provizorične lesene barake. Nekdo je dal drzen in originalen nasvet. Zgradimo sejsmske prostore pod zemljo. Pod glavnim trgom bodo napravili veliko dvorano z dvema nadstropjema, nekje drugje pa veliko sejsmsko trgovsko hišo. Mislijo na tri nadstropja. Vsi gradbeni stroški so preračunani na tri do štiri milijone zlatih mark.

— Pretresljiv prizor med usmrčenjem petih sloincev v New Yorku. Minoli petek so v New Yorku poleg električnega stola usmrtili pet zločincev, ki so bili obsojeni na smrt. Prva dva sta šla mirno v smrt, tretjega je pa pogled na smrtne muke prvih dveh tako razbu-

ril, da je potegnil žepni nož in si ga z vso silo zadril v prsi. Izdihnil je na električnem stolu, kamor so ga že umirajočega posadili.

— Italijanski časnikarji za svobodo tiska. Dne 11. maja je zboroval v Rimu glavni odbor Zveze italijanskih časniških organizacij. Sprejeli so sklep za svobodo tiska — vsekakor z neznatno večino: z 18 proti 16 glasovom.

— Prekucenska ladja. Pred nekaj dnevi so spustili v Arhangelsku v morje ladjo, katero so krstili z nekoliko dolgim imenom: »Sesta obletnica oktobrske revolucije.« Ladja je normalno zdržala s proge v vodo, potem pa se je pokazala kot prava revolucionarka, se prekopicnila in potopila. Na ta način zblijajo zdaj v Rusiji več ali manj dobre šale.

— Najstarejši škof na svetu je msgr. Francis Redwood, nadškof v Wellingtonu na Novi Zelandiji, ki je bil pred 50 leti posvečen za škofa. Rojen je bil 8. aprila 1839 v Staffordu na Angleškem in so ga starši, šele tri leta starega, vzeli s seboj v Zelandijo, kamor so se izselili. Za duhovnika je bil posvečen leta 1865, za škofa pa 1875. Takrat je bil star 35 let in je bil najmlajši izmed vseh takratnih škofov na svetu; danes pa je njihov senior.

— Osemurni delavnik se uzakoni sedaj na Danskem, kjer je dosedanja konservativno-liberalna večina to zadevo zadrževala. Sedaj uzakonitvi ne stoji ničesar na poti, ker je zmogala socialistično-radikalna večina.

Cerkveni vestnik.

o Moška in mladeniška Marijina družba v Križankah ima prihodnjo eredo zvečer ob 8 redni mesečni sestanek v družbeni dvorani. Na dnevnem redu je razgovor o praznovanju glavn. družb. praznika ter pomladan. družbeni izletu. Prosimo, polnoštevilno!

Danes popoldne vsi v STOJICE, kjer bo na Šafarjevem vrtu Danes Orlovska javna telovadba.

Pri telovadbi in vrtni veselici igra godba Mladinskega doma iz Ljubljane. Nasvidenjel

Misijski.

KATERA MISIJSKA NALOGA JE ZA SLOVENCE PRAV ZDAJ NAJVAŽNEJŠA?

Zbor za širjenje vere ali Propaganda v Rimu je naročila misijonarjem, naj nikar ne ustanavljajo veliko misijonov, ker je premalo misijonarjev! Ali ni to bridko žalostno in za nas katoličane skrajno sramotno, da pogani sami prosijo in prosijo duhovne pomoči, pa je ne damo, dasi bi jo mogli? Ali jim res moremo pomagati? Prav gotovo! Res bi Bog sam lahko obujal velike junake, ki bi sami delali za tisoč drugih, toda najprej hoče, da tudi mi storimo, kar je v naši moči: mi moramo in darujemo za misijon, Bog bo pa obujal poklice, dajal svoj blagoslov in šlo bo!

Slovenci v Jugoslaviji sicer tudi v misijonski stvari nismo zadnji: imamo več misijonskih listov, med njimi je najmlajši najlepši z naslovom »Katoliški misijoni«; imamo svoje misijonarje, ki vodijo tudi misijonsko seme: nišče; da se zbudi misijonsko zanimanje, se je vršil 6. in 7. jan. letos prvi slovenski misijonski tečaj i. dr. Dasi ta tečaj ni bil toliko obiskan kakor bi po svoji važnosti zaslužil, je pa vendar rodil dva lepa sadova: ustanovila se je Duhovniška misijonska zveza in Družba za širjenje sv. vere. Ti družbi sta svetovni misijonski družbi, prva za duhovnike, druga za vernike. Prva je v enem zagonu preletela škofijo in se ukoreninila. Družba za širjenje vere pa je doslej ustanovljena le tu in tam. Vendar pa se mora po naročilu Pija XI. in navodilu našega škofa ustanoviti po vseh župnijah, kakor so se je že in se je bodo še oklenile vse katoliške župnije sveta, da začnemo vendar že enkrat tudi katoličani gojiti misijonsko delo širokopotezno kakor je naša cerkev. Zato je zdaj naša najvažnejša misijonska naloga ta, da po vseh slovenskih župnijah ustanovimo in širimo Družbo za širjenje vere!

Da lepi cilj čim preje dosežemo, je treba to misijonsko družbo poznati. Zato je Skofijsko vodstvo Družbe v Ljubljani izdalo 16 strani obsegačo knjižico z naslovom: »Družba za širjenje vere«, ki kratko opisuje zgodovino, uspehe in uredbo te najstarejše in najmočnejše misijonske družbe — 3. maja 1922 je obhajala svojo stoletnico! —; dalo je natisniti sprejemne podobice za člane, ki naštevajo članske pravice in dolžnosti; izdalo je še posebej letak, ki poziva vse na misijonsko delo; otvorilo je svoj čekovni račun. Te dni se bodo te stvari razposlale. Da ne bo treba za tiškovne stroške le preveč krčiti misijonskih darov, zato prosimo, da za vsako knjižico pošljete vsaj po en dinar po pošiljavi priložni polončnici!

Na delo tedaj, na najbolj božje delo! Bog ga hoče! Če darujejo n. pr. metodisti v Ameriki za širjenje svoje zmoči toliko, da povprečno ena oseba 4650 D letno, pa mi za širjenje božje resnice ne bi mogli utrpjeti letnih 12 Din? Pokažimo saj dobro voljo s tem, da molimo in darujemo, Bog pa bo naše delo gotovo blagoslovil, pa tudi častno mesto bomo Jugoslovani imeli med drugimi narodi in v naši državi sami!

»Družba za širjenje vere«, Ljubljana. Pred Skofijo št. 12.

Zanimivosti.

Kdo je odkril Ameriko?

Zadnjič smo rekli, da ne Kolumb, temveč Behaim. Lansko jesen je pa zborovala v Lizboni Portugalska akademija znanosti in je neki njen član na podlagi obširnega raziskovanja na Španskem in Portugalskem ter v arhivih Španske družbe v Ameriki poročal, da sta bila že pred Kolumbom dva Portugizi v Ameriki, vsak zase.

Prvi Portugiz, ki je prišel v Ameriko, je bil pilot Alfonso Sanchez. Sredi 15. stoletja je živel, v majhnem mestu Cascaes blizu Lizbone. Kakor znano, so bili portugalski mornarji onih dni izredno drzni možje, ki so si upali daleč ven na morje na prav preprostih čolnih. Sanchez je šel leta 1488 ven na morje in ni prišel več nazaj. Sorodniki in prijatelji so žalovali za njim, mislili so, da se je poneprečil. Pozneje se je pa izkazalo, da ga je zanesel vihar daleč proti zahodu na popolnoma neznan obalo. Od tam se je podal čez nekaj časa na sila težavno in nevarno pot nazaj v domovino. Po zelo dolgem potovanju, polnem doživljajev, je pristal slednjič s štirimi svojimi prvotnimi tovariši na Madeiri. Tiste dni je živel na Madeiri mož, z imenom Krištof Kolumb. Sanchez mu je med drugim pripovedoval o svojem čudežnem potovanju v neznan deželo na zahodu. To pripovedovanje je morda pozneje napotilo Kolumba, da je potovanje ponovil. A Sanchez je bil pred njim tam.

Drugo poročilo, ki so govorili o njem v Portugalski akademiji znanosti, pa prihaja z otočja Azorov. Pravijo, da je odšlo leta 1492 iz zaliva Angra na otoku Terceira malo brodovje pod poveljstvom kapitanov Pedro de Barcellos in Juan Fernandez. Šli so proti severozahodu in so v aprilu 1492 videli neznan obrežje, današnji Labrador v Severni Ameriki. Napravili so karto o novi deželi in so prišli srečno spet nazaj domov. O odkritju so poročali kraljevemu dvoru. Pozneje je podarilo kraljevo pismo, datirano s 7. aprilom 1508, sinu Barcellos-a posebne privilegije kot nagrado za odkritje novih dežel, ki jih je odkril šestnajst let prej njegov oče na neznanem severozahodu. V onih časih je imela Portugalska z drugimi stvarmi toliko opravka — z razvojem Azorov itd. — da se za neznan in pusto deželo na daljnem severozahodu niso dosti zanimali. Bilo je že nekaj čisto navadnega, da so si upali portugalski mornarji v daljne neznane dežele in so se za njih odkritja splošno malo menili. Glavno je bila pač pot v Indijo.

Tudi o Kolumbu je povedal poročevalec precej novega. Krištof Kolumb je imel v mladih letih hude boje z morskimi roparji in se je zmeraj odlikoval. Nekoč se je pa boju slavno obnesel in Kolumb je prišel v Lizbono, reven kot cerkvena miš. Prodajal je tam karte dežel in morskega obrežja, ki jih je bil sam narisal, in se je s tem preživljal. Slednjič se je poročil s hčerko učenega Lizbonca, ki je imel bogato geografsko in potovalno knjižnico. Kolumb jo je preštudiral. Pripovedka, da je prodala kraljica Izabela svoje dragulje in s tem omogočila Kolumbovo potovanje, je pa legenda. Dokumentarno je sedaj dokazano, da so dali denar za ekspedicijo portugalski in španski židje. — Saj se tudi zmeraj bolj ponavljajo trditve, da je bil Kolumb sam žid. — Raziskovanja so tudi dognala, da se je Kolumbu na potovanju nazaj na Špansko kaj slabo godilo. Mornarji so prisegli, da bodo po srečni vrnitvi molili v prvi cerkvi posebne zahvalne molitve. To se je tudi zgodilo v cerkvi azorskega otoka Santa Maria. Kolumb sam si pa ni upal »ladje do!; vedel je, da so se zarotili proti njemu in da so mu hoteli v njegovi odsotnosti pobrati, oziroma pokrasti vse zemljevide in zapiske.

Trganje, revmatizem zdravi najbolje Reumatitis, ker naglo in sigurno učinkuje. Proizvajajo ga Mestna lekarna in Zagrebu, za Ljubljano in okolico se pa dobiva v lekarni Leustek.

Deset prošelj japonske žene.

Japonska žena si želi lepo družinsko življenje in prosi svojega moža:

1. Prosim te, vstani takrat, kadar vstanem jaz.
2. Prosim te, ne zmeraj me pred odraslimi in pred otroki.
3. Če greš za dalj časa proč, prosim te, povej mi, kam greš.
4. Povej mi tudi, te prosim, kdaj boš šel in kdaj boš prišel nazaj.
5. Prosim te, daj mi pravico, da smem imeti tudi jaz svoje želje.
6. Daj mi nekaj denarja za mojo osebno porabo.
7. So stvari, ki jih lahko napraviš sam; zato nikar ne zahtevaj pomoči drugih — žene namreč.
8. Pred otroki nikar ničesar ne naredi, kar bi jim bilo slab zgled; prosim te.
9. Prosim te, daj mi vsak dan nekaj časa, da berem in da se učim.
10. Če me kličeš, nikar zmeraj ne reci: Slišiš, ti! Kajti jaz sem tvoja žena in zaslužiš spoštovanje.

In skromna Japonka proseče pristavi: »Nikar ne misli, da sem v svojih željah in prošnjah predrzna. Pridejo iz najglobljega srca žene, ki te ljubi«

Deset zapovedi za mater.

1. Posveti se svojim otrokom.
2. Ne neguj samo njih telesa, temveč tudi duha, čuvstvovanje in značaj.
3. Ljubi jih, a bodi tudi stroga in dosledna in bodi glede otrok z možem istih misli.
4. Ne imej kakšnega otroka bolj rada.
5. Vsak otrok je rastlina zase; razumeti jo moramo in posebej gojiti. Prava vzgoja ne pozna enostranosti.
6. Nauči otroka kmalu ljubezni do bližnjega. Do danes še ni višje morale kakor je stavek: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. Moj bližnji je pa vsak tisti, ki potrebuje moje pomoči.
7. Uči otroka reda, snažnosti in točnosti.
8. Uči otroka, naj prostovoljno in rad dela usluge. S tem, da služimo, pridemo do vladanja.
9. Čisti naj bodo tvoji otroci in ogibajo naj se vsega grdega, surovega in nečastnega. Samodsebe se bodo ogibali potem slabih knjig, slik, pesmi, predstav in tovarišev.

Bodi otrokom prijateljica in zaupnica in pridejo naj h tebi v vseh svojih vprašanjih in nadlogah.

Največja moč vzgoje je zgled. Otroci še potem starše vzgajajo, ko se dajo še sami od njih vzgajati.

Zanimivo prerokovanje.

Dolgoletni dunajski dopisnik londonskih »Times« in urednik ene izmed najbolj razširjenih revij »Review of Reviews« Mr. Steed je izdal nedavno del svojih »Spominov« pod naslovom »Through Thirty Years« (Štirideset let). V teh »Spominih« pripoveduje Steed tole mično dogodbo:

»Mlajši nemški diplomatje v Rimu (kjer je bil Steed »Timesov« dopisnik pred svojim odhodom na Dunaj) so se zelo bali, da bo začel mladi cesar Viljem proti svojem stricu, angleškemu kralju Edvardu, to ali ono intrigo, koje posledica bo seveda vojska. »Mladi cesar bo hotel vse sam napraviti,« je govoril neki nemški diplomat; »komandirati bo hotel armado, poveljevati brodovju in ukazovati diplomatom. V njegovih načrtih bi ga utegnilo motiti samo nekaj, in to je prerokovanje.«

»Kakšno prerokovanje?«

»To je prerokovanje. Ali še niste slišali o njem? To prerokovanje se je že dvakrat izpolnilo in cesar gotovo ne bo riskiral, da se izpolni še tretjič. Ko je bil namreč po dogodkih leta 1848. stari cesar Viljem I., takrat seveda še princ, prisiljen začasnó pobegniti iz Prusije v Mainz, ga je nekega dne srečala ciganka in ga nagovorila z naslovom »Cesar-sko Veličanstvo«. »V katerem cesarstvu pa?« je vprašal princ ciganko. — »V novem nemškem cesarstvu,« je odgovorila ciganka. — »Kdaj bo pa to cesarstvo nastalo?« — »Tudi to Vam lahko povem,« pravi ciganka, vzame kosček papirja in napiše prinčev rojstno leto tako-le:

1849
1
8
4
9 — 1871.

»Leta 1871. bo Vaše Veličanstvo postalo nemški cesar.«

»Kako dolgo pa bom cesar?«

»Tudi to Vam lahko povem,« pravi ciganka in piše:

1871
1
8
7
1 = 1888.

»Do leta 1888.«

»Kako dolgo pa bo trajalo nemško cesarstvo?«

Ciganka je napisala:

1888
1
8
8
8 = 1913.

»Do leta 1913.« je odgovorila ženska.

»To je prerokovanje, ki se ga mladi cesar edino še boji,« je nadaljeval diplomat. »Zato mislim, da ne bo začel nobene vojske, dokler ne bo leto 1913. — minilo.«

»NE POTREBUJETE VEČ ČEVLJEVI.«

W. Steed pripoveduje v svojih »Spominih« sledečo dogodbo, ki jo je doživel neki danski časnikar na dan umora kralja Aleksandra Obrenovića v Beogradu. Dan pred umorom je dobil časnikar od kralja »interview«. Pri tej priliki ga je kralj pozval, naj se oglasi naslednjega dne še pri kraljici, kjer bo tudi dobil »interview«. Vesel nad svojim uspehom je časnikar odšel v svoj hotel in postavil pred vrata nove lakaste čevlje, da bo pred kraljico dostojno oblečen. Naslednjega dne zjutraj pa revež zastonj išče svoje lakaste čevlje pred vrati. Pozvonil strežaju in zvoni, a nihče se ne oglasi. Končno pa se oglasi strežaj iz nekega kota: »Lakastih čevljev ne potrebujete več. Kraljica je ubita. Kralj je ubit. Ministrski predsednik je tudi ubit in tudi vojni minister je ubit — kaj vam je treba sedaj še lakastih čevljev?«

ZADNJI ČASNIK SVETA.

V Londonskem časnikarskem klubu so dobili te dni časopis iz katiškega mesta Sanghaja, z naslovom: Zadnji časnik sveta. Nekoč v Sanghaju je lani prerokoval, da bo 25. septembra konec sveta. Dan prej, 24. septembra, je izšel list v posebni izdaji, opominjal je ljudi, naj se poslovijo od tega sveta in jih je tolažil, da bodo prišli na drugi, boljši svet. Toliko je pa izdajatelj le upal, da je v vremen-skem poročilu napisal: Danes in jutri bo bolj toplo — posebno, če bi bil »jutri« konec sveta — in da je sprejel v list še oglase trgovcev z mlekom i. dr. Ko so natisnili 24 izvodov, se je stroj pokvaril, in niso mogli naprej tiskati. Čisto gotovo je, da bodo ti izvodi enkrat zelo dragi.

Morda ne veš,

da je francoski letalec Pelletier d'Oisy zdaj že na Kitajskem, da so se tudi Angleži dvignili na nadaljno pot, ki je pa »polževac« napram Francozu, da gredo ameriški letalci naprej in da se jim bo pozneje pridružil najbrž tudi njih voditelj Martin, ki so ga imeli za izgubljenega, ki se je pa rešil, prestavši mnogo lakote in naporov, in da so Portugizi običali v Indiji;

da šteje v Tibetu teden samo pet dni;

da je senca mesca 364.000 do 378.000 kilometrov dolga, torej tako dolga kakor je razdalja od zemlje do mesca, ki znaša 385 tisoč kilometrov;

da ostane kit lahko podrgo uro pod vodo, ne da bi prišel na površje, čeprav diha s pljuči;

da je v Vatikanu v Rimu 11.000 sob;

daustavijo moderni velikanski parnik pri brzi vožnji najhitreje v treh minutah in da je tako zagnan, da napravi v teh treh minutah še zmeraj en kilometer vožnje;

da Indijanci ob Amaconki iz pihalnikov izpihnejo puščico lahko 180 metrov daleč in da skoraj zmeraj zadenejo;

da bodo v Ameriki univerze odpravili in da bodo predavali vsem slušateljem ogromne države iz ene same centralne univerze ven, da bo pa to seveda zelo dolgočasno in bo univerza zgrešila cilj, ki ga ima, ki je pa seveda drugačen kakor pri nas v Evropi in bo »Slovenec« o tem poročal v posebnem članku;

da je bil 1. aprila leta 1764 pri nas velik solnčni mrk in so župnikom uradno zapovedali, naj pripravijo župljane na ta izredni pojav; da je mrknilo sonce ravno med deseto mašo in so duhovniki s prižnice dol bodrili ljudstvo naj bo mirno in da mrk ne oznanja draginje, vojske in nalezljivih bolezni, kakor so takrat splošno mislili;

da so ponudili svetovnemu mojstru v boksanju Dempseyu en milijon dolarjev za deset filmskih predstav in da je zahteval 750 tisoč dolarjev za boj s črncem Harry-jem Wills-om;

da most v Avstraliji ni najdaljši most na svetu, ker je celotna dolžina mostu čez Firth of Forth pri Edinburgu 2466.10 m, torej za 1017.10 m daljša. Most je po zimi skoro za cel meter krajši kakor poleti.

VEŠ PA,

da je »Slovenec« najboljši slovenski dnevnik in da je bil ves čas sedanje parlamentarne krize najboljše informiran.

Objava.

Perešno lahki kamgarni, listri, sirova svila ter coveleoard za moške in frotte, etamin, delaine v najnovejših vzorcih za damске obleke pri

Lenasi & Gerkman

Razbojnik Čaruga pred sodiščem

Osijek, 16. maja.

Predčerašnjim je bil pri razpravi, kakor smo že poročali, navzoč tudi Čarugov oče, ki so ga morali nezvestnega odnesti iz dvorane. Mož je potem hotel kar odpotovati, toda sin je po svojem zagovorniku prosil za sestanek z očetom. Sešla sta se v sobi preiskovalnega sodnika. Molče sta si stala nasproti oče in sin. Čaruga stopi korak proti očetu, na nogah mu rožljajo verige. Oče se preplašen umakne korak. Nato se oba objameta in poljubita. Tiho in brez besed. Govore le solzne oči. Molk prekine zagovornik, ki pravi Čarugi: »Hajdi, Jovo, povej očetu, zakaj si ga vabil.« Mesto odgovora Jovo še enkrat objame in poljubi očeta in šele pri slovesu reče: »Ne morem govoriti.« Oče pa odpre košaro in jemlje iz njih darove za sina: pogačo, slanino, kruh — zadnje, kar še more dati sinu. Čaruga sprejema in devlje na mizo, medtem ko oče izgine skozi vrata. —

Danes se je razprava začela z obravnavo o Čarugovem 25. zločinu dne 25. oktobra. Tega dne so 4 Čarugovi sodrugi s puškami vdrli v hišo Henrika Pfaffa in Josipa ter Vladimira Sudiča v Gunji, kjer so pobrali za 50.000 Din dragocenosti in denarja. Čaruga se zagovarja in pravi, da je branil napasti Sudiča, češ da je to pošten Hrvat, ki je prestopil v pravoslavje in bil že zaprt. Noče priznati nič tega, kar je v preiskavi priznal.

Nato se razpravlja 26. zločin izvršen na škodo Davida Ausländerja in njegove žene, ki jima je bilo uropanih 16.000 Din. Čaruga pra-

vi, da so to storili neki drugi ljudje. Ausländerja pa on ni tolkel, pač pa neki Tomac.

Državni pravdnik: »Bo že sam Ausländer povedal, kdo ga je tolkel.«

Popoldne se je razpravljalo roparski umor gozdarja Pirkmajerja, Čarugov 27. in zadnji zločin, izvršen v vasi Tompojevci.

Predsednik: »Stanislavjević, povejte, kaj se je godilo v Tompojevcih?«

Čaruga: »Nimam pojma, slavno sodišče. Nisem bil tam.«

Predsednik: »Kje pa?«

Čaruga: »V Vinkovcih« (Nemir med občinstvom.)

Predsednik: »Zakaj pa ste enkrat že vse priznali?«

Čaruga: »Tedad so me topli žandarji.«

Predsednik: »Zakaj pa ste tedaj na zaslišanju znali tako opisati svoj zločin, če ga niste izvršili?«

Čaruga: »Prpić mi je pripovedoval, kaj se je tam godilo.«

Predsednik: »Toda tudi priče in vaši sodrugi so izpovedali enako kakor vi.«

Čaruga: »Ne vem, jaz nisem bil tam.«

Predsednik nato čita Čarugovo prvo izpoved v preiskavi, kjer je priznal, da je Čaruga odšel v Pirkmajerjevo sobo, ga v boju dvakrat udaril z revolverjem po glavi. Medtem počasi strel. Čaruga je poškodovan na bradi, nakar ustreliti tudi Čaruga. Obtoženec prekine predsednika in zakliče:

»Jaz ga nisem ubil!«

Predsednik: »Kaj vam je rekel Prpić, kdo je ubil Pirkmajerja?«

Čaruga: »Tisti, ki je bil notri.«

Predsednik: »Je li bil Prpić notri?«

Čaruga: »Ne!«

Predsednik: »Kdo pa — vam je morda Prpić pripovedoval, da ste bili vi?« ironično sprašuje predsednik.

Predsednik: »Tudi jaz nisem bil!«

Predsednik: »Kdo vraga pa je potem bil?«

Čaruga: »Oni »neki!«

Predsednik: »Kaj ne — oni »neznani?«

Čaruga: »Seveda, jaz ga ne poznam.«

Predsednik: »Kaj vam je pa Prpić rekel?«

Čaruga: »Nič, samo to, da jaz nisem bil v sobi in nisem streljal.«

Predsednik nato dalje čita Čarugovo izjavo v preiskavi, kjer se je Čaruga sam pohvalil: »Moja roka ne »fali«, sem dober »šicer« (strelec).«

Čaruga: »Seveda sem dober »šicer!«

Predsednik dalje čita, da je Čaruga priznal, da se je po umoru preoblekel v civilno obleko.

Čaruga: »Nisem se preoblekel, ker nisem bil tam.«

Predsednik: »Ali vam je morda Prpić povedal, da ste se preoblekli?«

Čaruga: »Da, on mi je to povedal!« (Velik smeh.)

Predsednik bere dalje, kako je Čaruga v preiskavi povedal, kje je skril Pirkmajerjevo orožje in druge stvari in da se je vse točno tam tudi našlo. Na vse to Čaruga odgovarja: »Nič nisem povedal. Ni res. Nič ne vem o tem.«

Bere se dalje Čarugova izjava v Vukovaru, ko se ni bil še sestal s Prpićem, kjer izpoveduje, da se je udeležil umora Pirkmajerja v družbi razbojniške tolpe, katere člani so bili: Pavle Prpić, Nikola Mraz, Lončar in neki Peter brez priimka. »Jaz sem stal na vratih na straži, Mraz pa je šel notri in ubil Pirkmajerja.« Predsednik dodaja, da so imena Mraz, Lončar in Peter izmišljena in da je Mraz Čarugov psevdonim.

Čaruga: »Ni res! Prpić mi je nekaj pripovedoval, drugo pa, slavno sodišče, sem sam dodal in olepšal.« (Smeh.)

Na predsednikovo pripovedovanje, da je Čaruga šel v Pirkmajerjevo hišo z dvema revolverjema, v vsaki roki je imel enega, odgovarja Čaruga:

»Pa čemu mi bosta dva revolverja? Do sti je eden. Kdor z enim ne zadene, tudi z dvema ne more.«

V pričevanju žene umorjenega gozdarja Štefanije Pirkmajerjeve, ki je bila ob tej priliki tudi ranjena, je rečeno, da je Čaruga nosil male brčice in zalisee. Nato veli Čaruga samozavestno:

»Vsaka inteligentnejša oseba ima brke in zalisee.« (Velik krah.)

Nato sklene senat jutri dopoldne zaslišati Prpića Pavleta, popoldne pa z obema obtoženecema oditi v bolnico, kjer leži bolna priča logar Luka Tomljenović. Zagovornik dr. Bujher se temu protivi in napravi ničnost.

Predsednik izprašuje Čarugo za nekimi neznanimi soudeleženci iz vasi, ki so Čarugi prigovarjali, naj se zaroči z Mando Smoljičicevo, da ne bo sumljiv.

»Ali ste se zaročili z njo?« praušuje predsednik.

Čaruga: »Kako zaročil? Čemu mi bo?«

Predsednik: »Saj ste ji dali prstan in neke darove.«

Čaruga: »Kake darove in kak prstan? Mo goče ji je dal mali Prpić. Jaz z njo nisem nič imel.«

Predsednik bere dalje, da je Čaruga na vabila prijateljev, naj se zaroči, odgovarjal, da Smoljičiceva ni zanj, ker on more dobiti dekle iz visokih krogov. (Smeh.)

Končno predsednik prebere pismo neke Marije Miljković iz Senja, ki trdi, da je bila blizu Otočca oropana in da na fotografiji spozna storilca — Čarugo. Čaruga taji. Miljkovičeva bo zaslišana kot priča.

Gospodarstvo.

Jadransko-podunavska banka.

V nedeljo, dne 11. t. m. predpoldne sta se vršila občna zborna delničarjev Podunavskega Trgovaškega akcionarskega društva in Jadranske banke a. d. v Beogradu. Na teh občnih zborih so sklenili delničarji imenovanih družb, da se združita oba nacionalna zavoda ter z združenimi močmi nadaljujeta svoje delo od 12. t. m. pod novo firmo:

»Jadransko-Podunavska Banka, Beograd«.

Popolnoma vplačana delniška glavnica bo znašala Din 120.000.000.—. S tem stopa zavod v vrsto najmočnejših domačih denarnih zavodov. Veliki kapital omogočuje banki izvedbo denarnih akcij večjega stila. Razgranjene veze v državi preko mnogobrojnih podružnic in odlične zveze v inozemstvu ji omogočujejo, da bo najkoristnejše služila naši javnosti v vseh bančnih poslih, svojim vlagateljem pa bo nudila prvovrstno jamstvo za vloženi denar.

To je koncentracija kapitala Srbov, Hrvatov in Slovencev v samem Beogradu. Dokazana potreba in progresiven razvoj našega gospodarstva in industrije zahtevajo grupacijo denarnih zavodov. Zbiranje in koncentracija domačega kapitala je v splošnem interesu in mislimo, da bodo šli po tej poti tudi drugi zavodi, da s povečanimi denarnimi sredstvi zamorejo uspešneje voditi borbo proti agresivnosti inozemstvu, kojega vpliv v našem narodnem gospodarstvu vedno bolj in bolj občutimo. Manjši zavodi morejo izvrševati samo manjše in manj pomembne posle, koncentracija domačega kapitala pa bo omogočila, da s svojo domačo denarno silo odločilno vplivamo na konsolidacijo našega gospodarskega in državnega življenja in da isto rešimo spon inozemskega varuštva.

Jadransko-podunavska banka je sestavni del domačega, jako uglednega in močnega finančnega koncerna, kateremu pripadajo tudi Srpska banka d. d. v Zagrebu, Hrvatsko-Slavonska Zemaljska Hipotekarna banka v Zagrebu ter Banka i Štedionja za Primorje na Sušaku.

Za predsednika upravnega sveta je izvoljen znan gospodarstvenik in narodni delavec g. Vladimir Matijević, trgovec, predsednik upravnega sveta Srpske banke d. d. v Zagrebu itd. Belgrad, za podpredsednika pa gg. Franjo Duboković, trgovec in posestnik, Jelsa-Sušak in dr. Gedeon Dungevski, posestnik in industrialec, Novi Sad-Srbov. Ostali člani upravnega sveta so sledeči gg.: dr. Josip Azman, odvetnik, Ljubljana, Paško Baburica, bankir, brodolasknik, industrialec in posestnik, Valparaiso (Chile), Božo Banac, brodolasknik, Dubrovnik-London, dr. Gjorgje J. Gjurič, univerzitetni profesor, Belgrad, Gjorgje Velisavljevič, generalni ravnatelj Srpske banke d. d. Zagreb, Vlada Ilić, industrialec, Belgrad, Čiro Kamenarović, bančni ravnatelj, Belgrad, Stevan Karamata, namestnik generalnega ravnatelja Srpske banke d. d. Zagreb, Belgrad, Ivan Knez, trgovec, industrialec in posestnik, Ljubljana, dr. Miše Kolin, ravnatelj »Atlantske plovidbe Ivo Račić d. d. Zagreb-Trst, dr. Edo Lukinič, minister na razpoloženju, bivši predsednik Narodne skupščine, podpredsednik Hrv. Slav. Zem. Hipotekarne banke, Zagreb itd., Karlovec-Belgrad, Toša Mihajlovič, trgovec in predsednik »Privrednika«, Belgrad, Lazar Lagjevič, trgovec in posestnik, Zagreb, Edvard Pajkurič, ravnatelj »Prekomorske plovidbe«, Sušak, Gjorgje Radojlovič, trgovec in predsednik Trgovačke Komore, Belgrad, Frank Sakser, bankir, predsednik »Frank Sakser State Bank«, Newyork, Tomo G. Stipanović, glavni ravnatelj Banke i Štedionja za Primorje, Sušak, Ljubomir Gj. Stojadinović, izvoznik, narodni poslanec, Veliko Gradišće-Belgrad, dr. Milan Todorović, načelnik v ministrstvu trgovine in industrije, Belgrad, Milivoj Šićarevič, ravnatelj Srpske banke d. d. Zagreb, Belgrad, dr. Svetislav Šumanović, odvetnik, podpredsednik upravnega sveta Srpske banke d. d. Zagreb.

Za predsednika nadzorstvenega sveta je izvoljen dr. Gustav Gregorin, odvetnik, Ljubljana, za podpredsednika Mihajlo Ilić, generalni direktor v ministrstvu saobraćaja, Belgrad. Ostali člani nadzorstvenega sveta so sledeči gg.: Ivan Berić, prokurist in tajnik Srpske banke d. d. Zagreb, Dragutin Dimitrijevič, generalni direktor v ministrstvu pošte in brzojava, Belgrad, Svetislav Jovanović, bankir, Dunaj, dr. Janko Kersnik, ravnatelj Kmetijske posojilnice, Ljubljana, Tomo Kostopeč, trgovec in posestnik, Cavtat in Josip Stojanović, generalni direktor v ministrstvu financ, Belgrad.

Za generalnega ravnatelja je izvoljen znan naš finančni gosp. Stevan Karamata in za njegovega namestnika gosp. Milivoj Šićarevič in brez dvoma ima ta veliki zavod vsled svoje izvršne uprave najlepšo bodočnost.

Banka se bo preselila v Beogradu v lastno palačo na ogul Kralja Milana in Miloša Velikog ulice, čim bo zgradba dovršena, to je po vsej verjetnosti še tekom tega poletja.

Banka ima v naši Kraljevini veliko število svojih podružnic in afiliacij, v inozemstvu pa ima interesno skupnost z Jugoslavensko banko v Chile (Južna Amerika) s centralo v Valparaiso in poslovnici v Antofagasti in Punta Arenas in s Frank Sakser State Bank, 82. Cortland-Street, Newyork.

Ing. Jos. Zidanšek, kmet, svetnik, Maribor:

Bodočnost naše živinoreje.

Brezdvomno je živinoreja ena izmed glavnih kmetijskih panog v naši kraljevini. Večina prebivalstva je bila in bo v prihodnosti še bolj navezana na dohodke iz te panoge.

Če se trudimo za izboljšanje splošnih ekonomskih razmer v naši domovini, tedaj ne smemo iz oči pustiti vprašanja, kako bomo trajno napredovali v živinoreji. Silno potrebno je, da se izreče o tem zopet enkrat odkrito beseda in se tudi širša javnost pouči v tem da boljše bodočnost, naše domovine silno važnem vprašanju.

Govoriti hočemo danes samo o razmerah naše pokrajine, to je Slovenije. V letu 1922. je bilo stanje domače živine v Sloveniji sledeče: 389.286 glav goveje živine, 51.753 konj, 303.396 prašičev, 69.453 ovac, 18.190 koz in 816.406 kokošij. To je tedaj material, s katerim imamo opravljati, material, ki reprezentira lepo narodno premoženje, kapital, ki ga moramo pripraviti do kolikor mogoče visoke obrestonosnosti. Zvišanje hasnovitosti, povišanje obrestonosnosti mora biti cilj pospeševalnega dela.

Pospeševalno delo v živinoreji mora torej izveneti v stremenje po zboljšanju glade kakovosti živali, ne pa v povišanju števila. Živinorejec mora imeti cilj, da drži v hlevu le odbrane živali, ki so zmogljive krmo dobro izkoriščati, ne pa velike črede živali, od katerih je polovica morda nehalen in slab plačnik za krmo. To spoznavanje mora obvladati vsakega mislečega živinorejca in mu bo kazalo najboljšo pot.

Pred vojno so slovenski kmetovalci porabili letno velike množine močnih ali krepilnih krmil, razen tega na stotine vagonov umetnih gnojil, ki so se v veliki meri uporabljali za gnojenje travnikov, torej za zboljšanje krme. S tem je bila dana možnost, da so se lahko uvažale najbolj kulturne pasme domačih živali.

Po vojni je nastopil korenit preobrat in kakor vse kaže, še dolgo časa ne bomo mogli misliti na slično intenzivno uporabo močnih krmil in umetnih gnojil. Živina bo sedaj navezana le na ona krmila, ki jih pridelamo na svoji grudi. Rentirala se bo le reja takih živali, ki so vzrejene ob teh doma pri naravnih razmerah pridelanih krmilih.

Predpogoj stalnega in trajnega napredka v živinoreji je torej iskati v notranji konsolidaciji in zboljšanju domačih ali udomačenih pasem samih iz sebe. Tega dela se je poprijeti z vso požrtvovalnostjo, treba ga organizirati do podrobnosti, tako da bo okraj vedel, kakšna naloga mu je v pospeševalnem načrtu odmerjena. Takšen načrt je bil za Slovenijo izdelan in odobren od enote, ki je bila v ta namen sklicana dne 23. marca 1920 od poverjenih za kmetijstvo v Ljubljani in katere sklepi so bili objavljeni v vseh kmetijskih listih. Ta načrt se po oddelku za kmetijstvo do danes dosledno izvaja, spreminja se od leta do leta le v toliko, kolikor to zahtevajo okoliščine in pravačun. Po delitvi pokrajinske uprave na oblasti se nadaljuje pospeševalno delo po obeh velikih županij v isti smeri toliko časa, dokler ne bo unijen proračun, glaseč na pokrajinsko upravo.

Pospeševalno delo je pri nas v govedoreji oteženo radi tega, ker imamo na majhnem teritoriju veliko število pasem, ki so pa vse gospodarsko opravljene. Najmočnejša je v Sloveniji sedaj brezdvomno enobarvna pšenčnosiva pomurska pasma, ki zavzame skoro celo Dolenjsko in del Štajerske, njej sledi rdeča cikasta gorenjska pasma ter bela marijadvorska pasma. Razen tega imamo sklenjen okoliš simendolske pasme ter nad pomursko pasmo na Dolenjskem sporadično naseljeno sivo montafonsko (algajsko) pasmo. Ostanimo zaenkrat z mirno vestjo pri tej pasemski razdelitvi, skušajmo pa te pasme iz sebe izboljšati. S tem ne zamudimo nič, tudi če bi se kdaj znašla kaka univerzalna, za vse razmere primerna pasma. Uspehov podrobnega dela v okvirju pasme ne more nikdo zanikati, seveda kolikor so uspehi do gotove meje fiziološko mogoči.

Zboljševanje domačih in udomačenih pasem mora pri sedanjih razmerah fundirati na prevdarni odbiri za pleme. Naj bo največji ponos vsake občine, če ima najlepšega plemenjaka v okraju, naj bo pa tudi največja skrb vsake občine, da si zagotovi spodrejo plemenskih bičkov od najbolj dobičkonosnih krav. To je delo, ki je vredno napora naših najbolj prevdarnih mož v občinskih odborih. Priporočam se, da se v ta namen izvoli v občinskem odboru živinorejski odsek, ki prevzame nalogo pospeševalnega dela v občini (preskrbo dobrih bikov in središtev za nakup, sodelovanje pri plemenski odbiri, nadzorovanje licencovanih bikov, itd.).

Bike lahko uvažamo iz tujine ali jih pa vzrejamo doma. Uvažanje iz tujine bo skoro gotovo še nekaj časa nemogoče ali pa jako oteženo. Vzroki za to so različni, kakor pomanjkanje sredstev, uvozne težkoče in visoki železniški prevozniki tarifi. Trdno sem pa prepričan, da tudi v normalnih časih ne bomo hoteli vedno in vedno denarja nositi v tujino, če se pokaže, da si zamoremo sami doma kaj poštenega vzrejeti. Za osveženje krvi v domačih vzrejevališčih bo pač kazalo od časa do časa uprizoriti kakšen import, a za povprečno splošnost bodo pa morala vzrejeti domača vzrejevališča, katera bo treba primerno urediti in spopolniti. Po tej poti so hodili Danci in Švedi ter dosegli popolnih uspehov. Prepričan sem, da bo dalo naši živinoreji nov razmah, če bo rejec videl, da ima z njegovim delom in njegovo pridnostjo vzrejena lepa žival tudi kako vrednost.

Najnujnejša je torej potreba po dobrih domačih vzrejevališčih, kjer se bodo odgajali dobri plemenjaki za okolico. Taka vzrejevališča naj postanejo žarišče napredka. K temu delu je treba pritegniti najboljše živinorejce, s čredami, v katerih je rigorozna plemenska izbira mogoča osobito v krajih, kjer je živinoreja že sedaj na zadostno visoki stopnji. Skoro v vsakem okraju najdemo vzgledne živinorejce, katerih živina slovi radi lepih oblik in dobre užitekarnosti. Ali ni v splošnem interesu, da se take dobre živali razširjajo? Taki odlični rejci naj postanejo vzrejevalci bikov. Vsak okraj in vsaka občina naj si skuša pridobiti za svoje potrebe takih vzrejevalcev. Dokler se to vprašanje ne reši povoljno, dokler bo slučaj odločal, kakšen junček ostane za bika v občini, ne pridemo nikamor.

Vprašanje vzrejevališč naj se enotno reši. Želeti bi bilo, da se že v kratkem razpišejo tekme med najboljšimi čredami posameznih pasem. Te najboljše črede bi dobile naslov »rejsko središče« in bodo služile vzreji dobrih plemenjakov. Razume se, da morajo v takih rejskih središčih voditi matične knjige, zapisnik o poskusni molži ter račun o obratu z govejo živino. Bičke mora »rejsko središče« v prvi vrsti ponuditi državi v nakup. Prodajna cena za bička za domači okoliš praviloma ne sme presegati za več kakor 20% normalne tržne cene. Rejska središča stoje pod kontrolo države, ki jih po za to določeni komisiji pusti redno nadzorovati. Rejska središča, ki odgovarjajo vsem pogojem in izpolnjujejo vse obveznosti, naj bi država podpirala denarno kakor v vsakem drugem oziru. To je stvar bližnje prihodnosti, brez velikih stroškov lahko izpeljiva, ki bo pa donajala ogromnih koristi. Naj bi inteligentni živinorejci začeli o podrobnih izvedbi razmišljati, kmetijske organizacije pa postaviti vprašanje na dnevni red svojih posvetovanj. O drugih nalogah živinoreje pa bomo podali svoje misli prihodnj.

Tržaško gospodarsko poročilo.

Obe plati zvona moramo slišati, pravijo. Zato pogledimo, kaj pravi o tržaškem gospodarstvu dopisnik graške »Tagespost«-e.

Blagovni promet je zelo ugoden, tako glede množine izvoza in uvoza kakor glede hitrega in neoviranega ladijskega in železniškega prelaganja in odpravljanja. Štrajkov že leto dni ne poznajo več, disciplina pri prometnih podjetjih je prav stroga. Na ladiji je spet kapitan gospodar, na železnicih se pozna železna energija sanacijskega diktatorja Torreja. Te urejene razmere so kljub hudi severonemški konkurenci poleg drugih vzrokov znatno razširile tržaški akcijski radij in beremo sedaj prometne številke, ki so lepim številkam najboljših predvojnih let že zelo blizu ali pa so jih tudi že prekosile.

V januarju in februarju 1924 je znašal tržaški železniški import 2.453.268 meterskih stotov, pomorski import 2.866.496 ton; eksport 2.648.496 in 2.143.587. Primerjajoč meseca februar in februar 1923 ugotovimo, da se je dvignil železniški import za 117 odstotkov, pomorski za 62; železniški eksport za 182, pomorski za 184 odstotkov! Primerjan s prometom leta 1913 je današnji promet zelo velik. Dovož po železnici znaša 92 odstotkov zadnjega predvojnega dovoza, dovož po morju 67 odstotkov, izvoz po železnici je pa za 27 odstotkov večji kakor pred vojno, izvoz po morju za 18 odstotkov. To je bila že od nekdaj največja hiba Trsta, da je bil import toliko večji kakor eksport in torej ladje in železnica niso imele pri oni vojni dosti blaga. Letošnje številke nam kažejo popolno spremembo; vidimo, da sta se železniški import in eksport skoraj čisto izenačila, pomorski eksport je pa dosegel tudi že tri četrtine importa. Skupnemu prometu manjka samo še sedem odstotkov, pa bo tak, kakor je bil veliki promet leta 1918. Od januarja in februarja letos je promet narasel: s staro Italijo za 80 odstotkov, s Češkoslovansko za 465 odstotkov, z Avstrijo za 197 odstotkov, za Jugoslavijo za 47 odstotkov, z Ogrsko za 80 odstotkov, z Nemčijo za 180 in s Švico za 165 odstotkov. Vsak mesec pride v Trst ali pa odpravijo od tam približno 25.000 polno naloženih vagonov.

Ladijski promet je zelo živahen. V zadnjem času so ojačili zlasti promet s Severno in Južno Ameriko, pa tudi z bližnjim orientom in v Indijo.

Komaj se je posušilo črnilo v pogodbi z Rusijo, že so začele ladje iz Trsta posecati

ruska črnomska pristanišča; Lloyd ima redno štirinajstredno zvezo z Odoso, Novorosijskim, Rostovom, Potijem in Batumom. V oceanskem transportu ima nekaj blaga velikopust pri vožnji, tako glinasti izdelki, češki fesli, kuhinjsko orodje iz pločevine in kovine, nekatere vrste volnenega prediva, emajlno blago pod 70 kg za kubični meter, železne in jeklene cevi, litografske plošče, vboklo steklo, prazne plinaste steklenice itd. Tudi v Vzhodno Afriko ima neke vrste blago znižane tarife, n. pr.: navadna lepinka v balah, nekonekcioniran papir v balah ali zabojih itd. Pristanišča so določena.

Od 25. aprila naprej gre blago na Češko, v Avstrijo in na Poljsko ter od tam prihajajoče blago spet lahko čez Postojno in Podbrdo in ne več samo čez Trbiž. Vsled zvišanih tarif na jugoslovanskih progah so proglasili lanskega 16. oktobra bojkot teh prog. Sedaj so se pobotali in od 25. aprila naprej bojkota ni več.

Pravijo, da je Trst sedaj najbolj poceni italijansko mesto. Pravkar so priobčili indekse številke za večja italijanska mesta. Podlaga je indeks za leto 1920 je 100. Za Rim številke še ni, pa pravijo, da je najdražji, ker je že lanski indeks izkazal številko 132 in se je letos Rim še podražil. Za Rimom najdražja je Bologna z indeksom 123,2, Turin 119,3, Messina 114,3, Milan 114,2, Benetke 113,1, Trst 106,3. Torej, za to, za kar si dal leta 1920 100 lir, moraš dati sedaj 106 lir in 30 centesimov. Dopisnik navaja par številke zadnjih dni: mesna jed in riba 6 do 8 lir, soba z eno posteljo v prvovrstnem hotelu pod 20 lir, za dvema posteljami od 35 lir dol itd. Naši tržaški bralci in posetniki lahko ugotovijo, če so te cene resnične.

g Državni dohodki. V mesecu marcu letos so znašali dohodki od državne trošarine 45 milijonov 693.912 dinarjev; dohodki od taks pa so dosegli v istem mesecu 100 milijonov 259.185 dinarjev. V prvih 9 mesecih proračunskega leta 1923-24 se je vplačalo na državni trošarini 442 milijonov 732.087 dinarjev, dohodki od taks pa so bili 750 milijonov 384.780 dinarjev.

g Stanje posevkov za mesec april 1924. Oziroma žita. Stanje je zelo dobro. V nekaterih krajih se hitro poboljšuje in prehaja v odlično (sarajevsko in mariborsko okrožje); v nekaterih krajih (bitoljsko, valjevsko, kosovsko in podunavsko okrožje) je odlično; a v nekaterih okrožjih (bregalniško, šumadijsko, splitsko, vrbasko, primorsko-krajiško in ljubljansko okrožje) je dobro. Izjemoma slabost stoji: ječmen v bregalniškem okrožju in vsa ozimna žita (poplavljen) v mostarskem okrožju. Jara žita zelo dobro napredujejo. Njihovo stanje se giblje med prav dobrim in dobrim (znatno prevladuje pravdobro); v nekaterih krajih (sarajevsko in mariborsko okrožje) je mestoma tudi odlično; v kosovskem in podunavskem okrožju odlično. — Livade. Obče stanje livad je zelo dobro; sem in tja odlično, sem pa tja dobro. Pašnjiki. Stanje je zelo dobro in ugodno, a v nekaterih krajih odlično. Vinogradi. Vinogradi so vobče zelo dobri, a v kosovskem okrožju odlični.

g Splitski portland cement. Iz trgovskih krogov se nam poroča, da se pod tem naslovom od gotovih strani ponuja cement brez navedbe tozadevne znamke. Ker se v Splitu nahajajo štiri tvornice za cement portland, katere izdelujejo različne kakovosti tega produkta, se priporoča pri nakupu istega posebna opreznost. V lastnem interesu naj se pri nakupu zahteva vedno navedba znamke.

g Nacionaliziranje »Sulfida« na Braču. Dalmatinski gospodarski krogi so se obrnili na vladu s prošnjo, da ukrene potrebno za nacionaliziranje podjetja »Sulfid« na otoku Braču, katerega delnice so izključno v italijanskih rokah. Stvar pride v pretres na trgovinskih pogajanjih z Italijo.

g Konkurz. O imovini trgovca g. Matko Pungartarja v Višnji gori je razglašen konkurz.

g Hmelj. V Sloveniji je letos površina zasejana s hmeljem za 25—50 odstotkov večja od lanske.

g Rusko žito v Avstriji. Kakor poročajo z Dunaja je ruska trgovska delegacija prodala mnogo žita Avstriji. Radi tega namerna ruska konzularna delegacija odpravi na Dunaju poseben oddelek za žito.

BORZA.

Zagreb, 17. maja. (Prosti promet.) Italija 359, London 354—354,50, Newyork 81, Pariz 467, Praga 239, Dunaj 0.1147, Curih 1440.

Curih, 17. maja. (Izv.) Holandija 211, New York 564½, London 24.63, Zariz 32.45, Milan 25.10, Praga 16.62½, Pešta 0.0067, Bukarešt 2.75, Belgrad 6.95, Sofija 4.10, Dunaj 0.079.

Dijaški vestnik.

d Izredni občni zbor Jugoslov. kat. akad. društva »Zarje« se vrši v torek, dne 20. t. m., ob 8. uri zvečer v dvorani Akademikega doma s sledečim dnevnim redom: 1. poročila odbornikov; 2. sprememba poslovnika; 3. volitev društvenega razsodišča; 4. poročilo revizorjev; 5. volitev novega odbora; 6. sluzajnosti. — Udeležba za vse Zarjane obvezna. Tovariši bratskih društev in st. starešine vabljani.

Obleke na OBroke se dobe: Mesni trg 5 OBernalovič.

Turistika in sport. Tedenski sportni pregled.

O nogometu bi omenili samo to, da je po lanskim porazih evropski kontinent omalovaljeval Angleže in da so si sedaj s svojimi turnejami zopet priborili stari sloves.

Sicer se pa vse osredotočuje v pripravah na olimpijado v Parizu. Izborno rezultate bomo o ameriških atletih. Znameniti Paddock je začel trenirati in že slišimo, da je preletel 100 yardov v 9.6 sek. in dosegel s tem svetovni rekord. V Kaliforniji, kjer trenira Paddock, ni nobenega odmora, podnebje nam omogoča celoletno vajo. 100 yardov je letel — tudi v Kaliforniji — Hale v 9.9, 440 yardov pa Miller v 49.6. — Kroglje je vrgel Hartranft 15.526 m daleč, diskos 45.11 m, s palico je skočil Goodenough 3.89 m visoko, Mac Kown pa 3.975.

Svetovni rekord Ralph Rase-ja v metanju krogla se nevarno ziblje. Danes ali jutri bo padel, je pa 15.544 m. Hartranft meče zmeraj čez 45 metrov, enkrat je vrgel tudi že 15.88 m, torej dosti čez rekord, a je stopil iz kroga in je met neveljaven. Pa tudi Hills in orjaški Orville, 118 kg težak, mečeta zmeraj čez 15 metrov. Hartranft je tudi velikan, a vitek in žilav, brez vsake masti. Tisti, ki vržejo kroglo čez 15 metrov, vržejo diskos čez 44 m, 48 m je pa svetovni rekord. Torej se tudi ta maje; še bliže so mu tisti, ki so ga postavili, Finci sami.

V daljavo je skočil te dni Jones 7.49 m, Jackson 7.24, Hubbard pa 7.68 m, samo za 8 mm manj kot je svetovni rekord. Hubbard, dijak črnece, je prvi favorit za skok v daljavo v Parizu. Tisti, ki skačejo v višino samoc okoli 1.90 m, morda še v Parizu ne bodo šli; trije Amerikanci skočijo zmeraj čez 1.95 m. To so: Osborne, Brown in Laudon. Zadnjič je skočil Osborne 1.931 m visoko, 1.625 m pa brez zaleta (svetovni rekord je 1.67) itd. Footel je vrgel kladiivo nad 58 m! — A sezija se je šele pričela. V juniju bo izbirna tekma.

44 DRŽAV NA OLIMPIJADI V PARIZU.

Kako si je šport osvojil svet! 44 držav je priglasilo svojo udeležbo pri olimpijskih igrah

v Parizu. Našteli jih bomo že zato, da vidimo, kam vse je prodira olimpijska misel: Argentina, Avstralija, Avstrija, Belgija, Bolgarija, Brazilija, Kanada, Chile, Češkoslovaška, Danska, Egipt, Estonika, Finska, Francija, Grška, Haiti, Holandska, Indija, Irska, Italija, Japonska, Jugoslavija, Kitajska, Kolombia, Latvija, Litva, Luksemburg, Mehika, Monaco, Norveška, Nova Zelandija, Ogrska, Poljska, Portugalska, Romunija, South-Africa (Južna Afrika), Švedska, Švica, Španska, Turčija, Urugvaj, Velika Britanija, Zedinjene države ameriške.

V Parizu so šteli in so videli, da jih 18 še manjka. Seveda samo dve važni, Nemčija in Rusija. Tudi na Ruskem se šport že tako zelo goji, da je prav škoda, da Rusov ni zraven. Imena nezastopanih držav so: Arabija, Armenija, Bolivija, Domingo, Ecuador, Etiopija, Guatemala, Konduras, Mezopotamija, Nicaragua, Panama, Paragvaj, Palestina, Perzija, Peru, Venezuela, Nemčija in Rusija.

Sicer pa ta pariški seznam ni popoln; če imenuje Monaco, mora imenovati tudi San Marino; če imenuje Nicaragua in Guatemalo ter Konduras, mora imenovati tudi Costa-rico in San Salvador itd.

Ure, zlatnino, srebrnino

kupite po znižanih cenah pri ED. ŠKOPEK, Mestni trg št. 8. — Popravila točno in solidno.

HAŠK : Ilirija. Danes ob 15.30 se vrši na spornem prostoru Ilirije nogometna tekma med Hrvatskim akad. športnim klubom iz Zagreba in Ilirijo. Tekma se vrši ob vsakem vremenu. Razen tega se vrši ob ugodnem vremenu ob 14 tekma med juniorji Ilirije in Pano-nijo ter po glavni tekmi Slovan : Ilirija rez. — Moštvo Ilirije proti Haški je sestavljeno sledeče: Miklavčič — Dolinar, Beltram — Lado, Zupančič II, Hus — Zupančič I, Pammer, Učak, Oman, Vidmajer. Sestava Haškovega moštva še ni znana; vsled zakasnelega odpo-

Pravo **Schichtovo** - milo z znamko „Jelen“ je najboljšje in v uporabi najcenejše milo na svetu. Pri nakupu pazite na ime „Schicht“ in na znamko „Jelen“!

tovanja Olimp. moštva v Pariz, mu je mogoče postaviti v boj kompletno prvo moštvo. Kvaliteta Haškovega moštva, njegova izvanredna kombinacijska igra in na drugi strani dobra forma domačega moštva obetata za današnjo tekmo najlepši sport. — Predprodaja vstopnic se vrši dopoldne v trgovini Gorec. Znižane karte za redno člansko, dijake in vojaške se izdajajo samo v predprodaji, mladinske karte po Din 3 za nedorastle do 14 let samo pri blagajnah na prostoru.

Prvenstvena tekma Hermes : Jadran se vrši danes ob 18 na prostoru Primorja. Tekma odloča o drugem mestu prvega razreda ljubljanskih klubov. Oba kluba nastopita z najmočnejšim moštvom. Občinstvu, ki se zanima za domače prvenstvene tekme, ki so za razvoj našega nogometa največje važnosti, je omogočeno prisostvovati neglede na Haškovo tekmo, ker je med obema tekmama skoro tričetrt ure presledka.

Klub kolesarjev in motociklistov »Ilirija« v Ljubljani priredi v nedeljo dne 18. maja ob 3 popoldne svojo običajno otvoritveno dirko na progi Zg. Šiška—Št. Vid—Zg. Šiška. Start in cilj na Celovski cesti pri km 2. Sodeč po dosedanjih prijavah dirkačev, katerih je skoro 30 in to iz vseh krajev Slovenije, in ker se je prijavila k dirki zopet stara garda Ilirije kakor gg. Ogrin, Rebolj, Nardin, kateri so po večletnem odmoru zopet vstopili v vrsto proti mlajšim dirkač-favoritom, naj omenimo samo Šolarja, Goltesa, Skrajnarja, Bara itd., se nam obeta krasna, napeto zanimiva borba na Cilju, ker je zelo dvomljivo, kdo bo zmagal. Med prijavljenimi gosti treba posebno omeniti g. Kosmatina od SK Primorja, gg. M. Proška in I. Ramovža z Ježice, ki so si na kolesarskem polju spletli že lepe lavorike. Enako so tudi drugi klubi prijavi svoje najboljše vozače, kateri bodo gotovo napeli vse sile, da bodo častno zastopali svoja društva. Sprejem gostov je v nedeljo ob 10 dopoldne, na kar se ob 11 dopoldne razvije povorka dirkačev po ljubljanskih ulicah. Ob 19 se vrši klubov družabni večer, kjer se razdele nagrade zmagovalcem in kamor se vabijo vsi prijatelji kolesarskega sporta. — Odbor.

Lahko nagnjenje k prehlajenju? Prevelika občutljivost? Bolečine olajša in naredi telo odporno masiranje in umivanje s pravim Fellerjevim Elzafluidom! Veliko močnejši, izdatnejši in boljše kakor francosko žganje. Kot kosmetikum že 25 let priljubljen za negovanje zob, zobnega mesa, ust in kože na glavi! S pakovanjem in poštnino 3 dvoj-tih ali 12 specialnih steklenic 214 Din; 36 dvoj-tih ali 12 specialnih steklenic 214 Din in 10% doplatka razpošilja: lekarnar Eugen V. Feller, Stubica donja, Elzafluid št. 134. Hrvatsko. 7055

PALMA

**Kaučuk pete in
kaučuk podplate**
nosijo otroci in odrasli, ker so trpežni, ceni in udobni za nošnjo.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.
Normalna barometrska višina 736 mm.

Čas opazovanja	Barometar v mm	Termometer v C	Termometer v F	Nebesno svetlobo	Padavine v mm
16. 5. 21 h	738.6	18.9	1.7	jasno	—
17. 5. 7 h	739.0	15.4	1.4	jasno	—
17. 5. 14 h	738.1	21.4	2.6	p. obl. s. v.	—

BLAGAJNIČARKA išče službo. Nastopi lahko s 1. junijem. Naslov v upravi »Slovenca« pod števil. 2840.

MEBLOVANO SOBO oddam solidnemu gospodu. Marija Lamovšek, Tržaška cesta števil. 5. 2883

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanec, da je preminula naša iskreno ljubljena mati, gospa

Marija Šolar

danes zvečer ob 9. uri, po daljši bolezn, v starosti 92 let.

Pogreb pokojnice bo v nedeljo popoldne ob 6. uri na domače pokopališče v Kropi.

Kropa, dne 16. maja 1924.

FRAN ŠOLAR, posestnik. — JOSIP ŠOLAR, župnik. — KATI OBLAK, trgovka. — MARIJA JALEN, zasebnica. — IVANKA KUŠLAN, trgovka.

Zahvala.

Vsem, ki so nam ob priliki neprecenljive izgube našega nepozabnega soproga in očeta, gospoda

Josipa Lamprehta

ravnatelja pomož. uradov delegac. min. financ izkazali svoje sočutje, darovali krasno cvetje in ga spremili na zadnji poti, izrekamo najpriskrnejšo zahvalo.

Osobito nas pa veže dolžnost, zahvaliti se gospodu delegatu ministrstva financ dr. K. Šavniku in gosp. finančnemu nadsvetniku M. Spindlerju in dragim sorodnikom za ljubeznivo naklonjenost in pomoč v teh težkih dneh, kakor tudi vsemu uradniškemu zboru za obilno in čaščečo spremstvo.

Ljubljana, dne 17. maja 1924.

Globoko žalujoča soproga in hčerka.

DVA VAJENCA

za kleparsko obrt se sprejmeta s hrano ali proti plačilu. — STANKO KEZELE, Bohoričeva ulica 3. 2877

TRGOVSKA MOČ

dobra, absolutinja sloven. trgovske šole. ISČE mesta v Ljubljani. Gre za par mesecev brezplačno. Ponudbe upravi pod Dobra moč 2838

Proviz. potnika

vpeljanega pri industrijah, išče tvrdka A. LAMPRET, Ljubljana, Krekov trg št. 10.

Korespondentinja

SE ISČE, zmožna knjigovodstva kakor tudi slovenske in nemške korespondence za veletrgovino v mestu na Gorenjskem. — Začetnice izključene. — Ponudbe je poslati na upravo Slovenca pod »Veletrgovina« št. 2851.

Pridna, poštna in zanesljiva DEKLE iz kršćanske hiše, vajena hišnih del in šivanja, se sprejme kot služkinja k družini treh oseb v mestu. — Oglasi naj se pri ravnatelju Fr. Vidic, Dunajska cesta 61.

Birmanska darila

V VELIKI, FINI IZBIRI PO NIZKIH CENAH.

Jos. ŠELOVIN-ČUDEN, Ljubljana, Mestni trg 13.

Kontoristinja

vešča poleg nemščine tudi francoščine, se sprejme. Ponudbe na: E. MALHAPE, Ljubljana, Krekov trg št. 10.

Korespondentinja

se potrebuje za Zagreb. Vešča popolnoma hrvaškega in nemškega jezika in govora in pisavi. Perfektna v nemški stenografiji in v strojeopisu. Sposobne in solidne reflektantije dobe pri tej stalni namestitvi polno prehrano. Oferti, opremljeni s sliko in prepisi izpričeval, naj se pošljejo rekomandirano na sledeči naslov: E. V. FELLER, Zagreb, Jurjevska ul. 31 A.

Za želo
so najboljši pravi Marsnerovi sumeti limonadni bomboni Dobito se povsod. Grosistom popust.
Glavna založba Josip Vlček, Ljubljana Krekov trg 8.

Lep zidan

z opeko kriti paviljon, s celim inventarjem, na ljubljanskem sejmišču, poceni naprodaj. Ponudbe je poslati na naslov: Gjur VALJAK, MARIBOR. 2755

Zahvala.

Za vse nam izraženo iskreno sočutje povodom prebitke izgube našega dobrega soproga in očeta, gospoda

Josipa Smodeja

notarja v Velikih Laščah

kakor tudi vsem ljubim prijateljem iz Novega mesta in Ljubljane za častno spremstvo in podarjene krasne vence, dalje cenj. gg. uradnikom iz Vel. Lašč in vsem dragim sorodnikom, znanec in udeležnikom za spremstvo blagega rajnega na njega zadnjem potu izrekamo našo globoko zahvalo.

Vel. Lašče, dne 17. maja 1924.

Žalujoča soproga z otroci.

Stanko Kezele

stavbeno - galanterijsko kleparstvo Ljubljana, Bohoričeva 3

se priporoča za vsa v njegovo stroko spadajoča dela. Cene strogo solidne, točno delo. 2876

SLIKARSKA DELA

izvršuje po najnovejših vzorcih MARTIN ŽURAN, sobni slikar — Ljubljana, Mestni trg 12 (Pod Trančo). Izvršitev točna, cene konkurenčne. 2887

Dne 21. maja 1924 ob pol 16. uri se vrši v Tuznu pri Mariboru JAVNA DRAŽBA kopletnih strojev za izdelavo opeke in različnega stavbenega materiala. Podrobnosti se poizvedo pri okrajni sodnji v Mariboru, oddelek XI, med uradnimi urami.

Mizarsko delavnico

na deželi, prostorno, zelo pripravno, oddam v najem. Dopisi na upravo pod šifro »TAKOJ«. 2865

NAZNANILO.

Slav. občinstvu naznanjam, da sem

otvoril SEDLARSTVO in ličarstvo vozov

ter se priporočam za vsa v stroko spadajoča dela.

Leopold Šušteršič, Dunajska cesta 41.

POLNOJARMENIK

nov, je NAPRODAJ z vso opremo radi nadomestitve drugega stroja. — Ljubljana, PRULE št. 8. 2858

NAPRODAJ!

Melangeur s tremi granitnimi valjci, stroj za sladolede, 2 aparata za konzerviranje sladoleda, omara za led, pisalna miza, steklena firmna tabla, različne zofe, različne pecilne priprave, razl. deli štedilnika, kuhinjske omare in mize. Istotam naprodaj večja množina časopisnega papirja. Kirbisch, Gledališka stolba št. 1—3, L. nadstropje. 2868

ODDA SE velik PROSTOR za SKLADIŠČE. — Kirbisch, Gledališka stolba št. 1—3, I. nadstropje. 2869

GOZD v Rudniku

ceno naprodaj. — Naslov v upravi pod števil. 2864.

Voz z diro

na peresih kupim. Ponudbe: Mlekarna Kristof, Sv. Petra cesta št. 60. 2881

OPRAVA

sobna in kuhinjska, tudi posamezno in šivalni stroj naprodaj, KOSARZ, Belgijška vojašnica, objekt 6. 2839

PRODAM

»FRERA« motorno KOLO, 4—5 HP v Sp. Šiški, Celovška cesta 89. 2870

UGODNO NAPRODAJ

POSTELJA z nočno omaričo, OMARA za obleko, pisalna MIZA. Vse v najboljšem stanju, orohov les, delo fino. — Naslov pri upravi lista pod števil. 2867.

POZOR, interesenti!

Kdor želi kupiti lepo opravno za jedilno sobo, naj se zamudi prilike, da si jo ogleda pri AVG. ČERNE v Zgornji Šiški 122. 2885

KATERA DAMA

še ni videla krasno izvršenih VEZENIN pri mehaničnem vezenju

MATEK in SCHEIN

LJUBLJANA

poleg hotela Štrukelj? — Oglejte si to fino delo brez obveznosti naročila! Delo se vrši pod strokovnim vodstvom. — V zalogi so vedno najnovejši vzorci za predtiskarijo 2866

Dobrodošče podjetje ISČE

Din 400.000 posojila

na prvo mesto hipoteke v vrednosti Din 2.000.000.—. Posredovalec ni izključen. Naslov pove uprava lista pod številko 2860.

POSESTVO

skoro nov MLIN, vodna moč in prostor na razpolago za kako drugo vodno obrt v lepem kraju na Gorenjskem naprodaj. — Naslov se izve v upravi lista pod št. 2795.

Oglejte si najboljše

KOLESA in šivalne stroje

za rodbinsko in obrtno rabo so edino najceneje.

Jos. ŠELOVIN-ČUDEN, Ljubljana, Mestni trg 13.

Različni VOZovi

NAPRODAJ po nizki ceni, ker se mora izprazniti prostor radi povečave delavnice. Za trpežnost voz se jamči. — MATIJA TERLEP, delavnica in zaloga VOZ, Šiška — Ljubljana. 2811

HIŠA

NAPRODAJ! Skoro nova, 2 vrta, izvrstno pripravna za trgovino ali obrt; v lepem industrijskem kraju Mežiške doline. — Več pove upravnistvo lista pod 2641.

NAJBOLJŠA

REKLAMA

so oglasi v »Slovenca«.

Prodaj radi bolezn dobro ohranjeno WANDERER

— motorno KOLO —

za 4 HP z dvema cilindroma, prostim tekom in tremi predstavami, napenjalom za jermen itd. — Naslov se izve v upravi lista pod št. 2757.

VOZ ciza

se ceno prodaj. — KRALJ, Novi Udmat 64, Društvo. ul.

PUJSKI

7 tednov stari, NAPRODAJ

Cesta v mestni log št. 31

Res je, da

denar, ki ga izdaste za reklamo, nikdar ni zavržen, zato ker

ima reklama

za Vas veliko korist, če jo naročite o pravem času in v takem časopisu, ki ga na deželi največ bero. Vsa tozadavna zanesljiva pojasnila vam da uprava »Slovenca«, ki vam s tem prihrani mnogo truda in stroškov ter zagotovi

vedno uspeh!

Iščem izvežbanega strojnika

K PARNI LOKOMOBILI, ki je obenem izučen ključavničar, po možnosti vešč na strojih za obdelovanje lesa. — Ponudbe s priporočili in navedbo plače na: FRANC OSET, parna žaga, Sv. Peter, Sav. dolina. 2846

40 Elektro- motorjev, najboljši izdelek
2000 Elektro- žarnice
200 Elektro- lestenec, drugih svetil
ves Elektro- material najboljše kakovosti zelo poceni

Leopold Trautnik
Ljubljana, Sv. Petra cesta 25.

Korespondent (ka)

za srbohrvaščino, nemško, italijansko ali francosko, se išče za LESNO INDUSTRIJSKO PODJETJE s sedežem v LJUBLJANI. — Znanje stenografije daje prednost. Sprejme se le dobro usposobljena moč s trgov. prakso. Ponudbe z natančnimi podatki o izobrazbi in dosedanjem službovanju ter zahtevo plače na upravištvu »Slovenca« pod številko 2871 —

ISTOTAM SE SPREJME IZURJENA STROJEPISKA

za srbohrvaščino, nemško, francosko ali italijansko. Dobra trgovska izobrazba, večletna praksa, znanje slovenske in nemške stenografije daje prednost. — Ponudbe z zahtevo plače na upravo »Slovenca« pod številko 2871.

Za birmance!

Za dečke: različno suknjo, ševiljo in perlino blago.
Za deklice: Etamini, batisti, švicarska vozenina itd.

A. & E. Skaberne, Ljubljana
Mesni trg 10.

NAZNANILO.

Podpisana vljudno naznanja p. n. odjemalcem kakor tenj. občinstvu, da sva z mesecem majem

prevzela podružnico

od gospoda T. MENCINGERJA, Sv. Petra cesta št. 35, trgovino s špecerijskim blagom na drobno. — Zagotavlja p. n. odjemalce v cenj. občinstvu, da bodeva solidno, točno, dobro in po najnižjih cenah zadovoljila vse cenj. odjemalce v popolno zadovoljstvo.

Najvljudneje se priporoča za naklonjenost ter ostajava z odličnim spoštovanjem

Winter & Zupan
Sv. Petra cesta 35

Rafinirani špirit

od 5 hektolitrov dalje prodaja Ravnateljstvo nadbiskupskih dobav v Zagrebu, Vlaška ulica 75.

Gradbeno podjetje

Ing. Dukić in drug

Ljubljana
Bohorčeva ul. 24.

ZNIZANE CENE za OTROŠKE VOZICE!

Novi modeli. Poslужite se izdelkov domače tovarne otroških vozičkov in dvokoles »TRIBUNA« F. B. L. Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. — Istotam se dobijo po znižani ceni nova dvokolesa, mali pomožni motorčki, šivali, stroji in pnevmatika; sprejemajo se v polno popravilo za emailiranje z ognjem in poniklanje dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni drugi stroji. Prodaja se tudi na obroke. Ceniki franko. 2722

Dalmatinski PORTLAND CEMENT

svetovne znamke

„SALONA“ (TOUR)

nudi po najnižji dnevni ceni promptno tvornica »SPLIT« delniška družba za cement Portland iz skladišča v Ljubljani Aleksandrova cesta 12

Hrastove in smrekove hlede

v normalnih dolžinah in v debelinah nad 30 cm kupimo vsako množino franko vagon, najraje na progi Židani-mog—Brezice. Ponudbe z navedbo cene, množine in kraja, kjer se isti lahko ogledajo, na:

AND. JAKIL - Krmelj (Dolenjsko).

„ELIN“

družba za elektrotehnično industrijo d. z. o. z.

Gradi električne centrale in naprave. Velika zaloga motorjev in električnega materiala. Cene izredno nizke. — — — Postrežba točna. Na željo poset inženirja brezplačno.

LJUBLJANA, Dunajska cesta 1. Telefon 88.
MARIBOR, Veterinjska ulica 11. Telefon 239.

TRGOVINA

se daje v najem na zelo prometni točki dežele z vsem mešanim blagom in deželimi pridelki na debelo. Kraj brez konkurence in z bogatimi, večjimi vasmí. Blaga je za 50.000 Din, vendar je potrebno za nadaljni obrat kapitala 100.000 Din, na koje zanimalec se tudi edino ozira. Naslov pod »ZLATA GRUDA« št. 2859 pri upravi.

Pile in rašple (Turpije).

NOVE, najboljše kvalitete, vse vrste, vsak posamezni komad zajamčen. — Prevzamemo tudi stare pile v nanovo nasekanje. — Izvršitev v najkrajšem času, jamstvo za prvovrstno delo; cene zmerne. BRATA KOLENC, tovarna za pile in parna brusilnica — Mirna, Dolenjsko.

Erman & Arhar

Št. Vid nad Ljubljano

Splošno mizarstvo, izdelovanje žaluzij, rolo itd.

Popravila se sprejemajo

Stroški pri uporabi bencina.

Vozi brez bencina!

Adaptiraj svoj auto-aktor ali stabilni motor s patent. HAG-generatorjem.

Kuri z ogljem!

Prospekte in referenca daje

Jugo-Hag

Ljubljana : Telefon 560
Bohorčeva ulica 24.

Stroški pri uporabi oglja.

Lep črn premog

s 4 do 5000 kalorij, franko Ormož, tona po 300 Din, PRODAJA Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1.

WEITZEL Ingenieur Gesellschaft, Komandit. dr.

Oddelek I. **CENITVE**
tehničnih naprav industrijskih podjetij in posloplj vseh vrst in za vse namene.

Oddelek II. **STROMOVNA MNENJA**
in interesno zastopstvo vseh vrst, za vse namene, zaupne izjave in ustanovitve.

Oddelek III. **STROJI**
Sodelovanjem naših oddelkov I. in II. najboljše zveze! Zato dobave vseh strojev in naprav. — Prezidave. — Načrti. — Stavbeno vodstvo.

Radebeul-Dresden (Deutschland).

NA DEBELO! NA DEBELO!

Na novo preurejena trgovina

usnja

L. GERKMAN

LJUBLJANA : Sv. Petra cesta št. 71
(nasproti tovarne INDUS POLLAK)

opozarja p. n. odjemalce in interese, da je trgovina vsled znatnega povečanja v stanju dobaviti vsako količino in vrsto bokscala, govejega boksa in barvanega boksa kakor tudi vse vrste vaches podplatov in drugo. Kakovost blaga je priznana prvovrstna.

CENE NIZKE! ZAHTEVAJTE CENIKI

TEUDLOFF-KONCERN

JUGOSLAVENSKO D. D.

za promet armatur, sesalk in strojev

ZAGREB, Zrinjski trg 1, IV. nadstr.

Parne — vodne — plinske ARMATURE, hidranti vseh vrst sesalk in brizgalnik za vse svrhe ognje-gasne brizgalne.

Dvigala

ORODJE za žičenje, NAPRAVE za razkuževanje, GENERATORJE na sesalni plin, material za poljske železnice, gredna telesa po lastnem sistemu BOGATO ZALOŽENO tvorniško SKLADIŠČE.

— ZASTOPSTVA V VSEH VEČJH MESTIH. —

ČEŠKA INDUSTRIJALNA IN GOSPODARSKA BANKA, podružnica v Ljubljani, Marijin trg št. 5

Telefon št. 104. — Brzojavni naslov: INDUSBANKA.

Delniška glavica in rezervecca Kč 290.000.000—

CENTRALA V PRAHI, NA PRIKOPÉ 35

Brzotlačne vloge in tekoči račun Kč 2.170.000.000—

67 podružnic v vseh večjih krajih čehoslovaške republike. — Sprejemajo vloge na knjižice in račane ter provaja vse bančne in borzne transakcije kar najkulantneje

James Oliver Curwood: 21

Kazan, volčji pes.

(Kanadski roman.)

(Dalje.)

Srečal je najprej velikega belega kunca, ki mu je pa ušel. Sledil mu je pol milje, a ga ni mogel dohiti. Lažje bi bil dosegel jelena ali karibuja, ki delata veliko gaz in katerima je mnogo lažje slediti kot mali divjačini, ki dela ovinke okoli grmovja in ki ga navadna lisica lažje vlovi kot volk.

Hodil je po gozdu naprej, čisto tiho in oprezno, da ga ni bilo čuti in srečno zapazil drugega zajca, ki ga ni slišal prihajati. Nagel skok, in še eden, in v njegovem gobcu se je nahajala večerja za volkuljo Sivko. Kazan se je počasi vrazil in od časa do časa odložil plen iz utrjenega gobca v sneg, da si odpočije. Zajec je tehtal dobrih sedem funtov.

Ko je prišel do vznožja Sun-Rocka, se je hipno ustavil. Na ozki stezi, ki je vodila navzgor, je zaduhal še čisto svež vonj tujih korakov.

V trenutku mu je padel zajec iz gobca. Električna iskra je šinila čez vsako dlako njegovega telesa. Duh, ki ga je vonjal, ni bil niti zajčev, niti podlasčičin, niti ježevčev. Ostri kremplji so bili zarisani v tla. Tu pa je že začul grozen in zmeden šum in v hipu je bil divje tuleč na vrhu.

Malo pod najvišjim vrhom se je v svetlem luninem svitu na ozki ploščadi med skalami tik prepada borila volkulja Sivka z ogromnim sivim risom. Padla je bila pod svojega nasprotnika in obupno tulila.

Za trenutek se je Kazan ustavil na mestu, potem se je pa kot puščica vrgel v boj. Bil je to nem in nagel napad volka, kombiniran z najbolj uđeno strategijo huskyja.¹⁸

Druga žival bi bila podlegla prvemu napadu. Toda ris je najbolj gibka in najbolj budna žival v Wildernessu. Kazan je meril na vratno žilo risa in računal, da se bodo njegovi palec dolgi srednji zobje zadržali v vrat. Ris se je pa za stotinko sekunde prej umaknil, se vrgel nazaj in Kazanovi zobje so zagrabili samo mehki in gosti kožuh na vratu.

Nasprotnik, s katerim se je moral boriti in ki je bil pustil volkuljo Sivko, je bil vse bolj nevaren kot volk ali husky. Enkrat že se je bil Kazan boril z risom, ki se je bil ujel v past in pri tem boju se je bil marsikaj naučil.

Vedel je, da ne sme vreči risa na hrbet, kot je to treba storiti z drugimi nasprotniki, kajti velika wildska mačka se bori še bolj s kremplji kot z zobmi. In ti kremplji, ki so ostri kot britve, kaj naglo razparajo trebuh sovražnika in mu odprejo čreva.

Kazan je čul, kako volkulja Sivka, ki je bila težko ranjena, žalostno za njim cvili in tuli. Še enkrat je poskusil smrtni napad na vrat, a tudi to pot se mu ni posrečil; toda Kazan je bil risa krepko zagrabil in ga ni več spustil.

Obe živali sta se borili tesno druga ob drugi. Ris je divje praskal, a k sreči ni mogel doseči nobenega nevarnega mesta na Kazanovem telesu. Pri tem boju sta se oba

¹⁸ Vrsta psov, ki vleče sani.

nasprotnika vedno bolj bližala prepadu, ne da bi bila to opazila in nenadoma sta obadva padla čez skalo.

Padla sta petdeset do šestdeset čevljev globoko in med padcem sta se večkrat zavrtela drug okrog drugega. Borila sta se tako divje, da Kazanovi zobje niso spustili svojega plena in da je ris še nadalje praskal.

Udarila sta s tako silo ob tla, da sta bila vržena kakih dvanajst čevljev drug od drugega proč. Kazan se je naglo dvignil in tekel proti risu, da nadaljuje boj. Toda ris je ležal nepremično na zemlji v mlaki krvi, ki mu je tekla v velikih curkih iz grla. Ko je Kazan to videl, se je previdno približal in bil pripravljen na katerokoli zvijačo. Slednjič je opazil, da je zmagovalec in da je bila velika mačka v resnici mrtva. Takoj se je spravil k volkulji Sivki.

Našel jo je v brlogu poleg teles mladice, ki jih je bil ris raztrgal. Pred njim je cvilila in tulila. Da jo potolaži, ji je začel lizati glavo in rame, ki so krvavele.

Šele ko se je zdnilo, je Kazan spoznal v celoti strašno delo, ki ga je bil opravil ris. Volkulja Sivka je bila slepa. Njene svetle oči so bile odsedaj naprej zaprte za luč, ne za en dan ali eno noč, temveč za vedno. Tema, ki je ne bo moglo prodreti nobeno solnce, se je vlegla na njene punčice.

In po svojem naravnem nagonu, ki je prirojen živali, je Kazan razumel, da je bila njegova tovarišica od tega trenutka naprej bolj nezmogljiva za življenje, kot ubogi mladici, ki so se bili par ur poprej opotekali okoli nje.

Zaman ga je klicala Jeanne ves dan. Ko je prihajal njen glas do Sun Rocka, so

je volkulja Sivka, ki ga je tudi čula, še bolj tesno stisnila h Kazanu. Ta je povsili svoja ušesa in ji še bolj z vneto lizal rane.

Ko se je popoldan bližal koncu, je šel Kazan s Sun Rocka dol in po kratkem iskanju prinesel volkulji Sivki belega zajca. Ona je položila gobec na dlako živali, duhala meso, a ni hotela jesti.

Kazan je bil obupan in menil, da je vsled bližine mrtvih volčičev tako žalostna in z navdušenim lajanjem je skušal pripravi to tega, da mu je sledila dol s tragične pečine. Sledila mu je drsaje in slednjič prišla do vznožja. Potem je pa odšla z njim v smrečje, a ves čas se je tiščala njegovega boksa z gobcem.

Prvi globok jarek je ustavil in tu je Kazan šele prav posebno spoznal njeno nesrečo. Zaman jo je vabil, naj se začne in skoči z njim. Cvilila je in več kot dvajsetkrat se je položila na tla, da poskusi potrební skok. Slednjič si je vendarle upala in telebnila v okornem zaletu brez vsake gibčnosti na tla poleg Kazana. Nato pa se je še manj upala oddaljiti se od njega tudi samo za malo. Čutila je, da je samo tedaj na varnem, če njen bok ne zapusti boka njenega tovariša, niti njen gobec njegove rame.

Hodila sta tako pol milje. Volkulja Sivka, ki se je učila hoditi v svoji slepoti, je omahovala in padala neprestano. Beli snežni zajec se je prikazal v polmraku in Kazan je stekel za njim. Po dvajsetih skokih se je instinktivno ustavil, da vidi, ali mu volkulja sledi. Toda ta je ostala na prejšnjem mestu, kot bi ji bile šape prikovane k tlom. Pustil je zajca in se vrnil k njej.

(Dale sledi.)

Salda-kontl. štrance, blagajniške knjige.**amerikanske jourmale,
odjemalne knjižice itd.**

Knjižiceznica K. T. D. v Ljubljani -- Kopljarjeva ulica 6/II.

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE d. d. v Ljubljani

ZVONARNAustanovljena leta 1767., dobavlja
priznane prvovrstne bronaste
ZVONOVE čistih glasov po
konkurenčnih cenah v
kratkih rokih.

Zahlevajte cenik!

Gospodom trgovcem in slavnemu občinstvu
se priporoča trdka**FRANC CERAR** družba
z o. z.
tovarna slamnikov in klobukov
v Domžalah, Stob 50.Zaloga v Celju, Gosposka ul. 4.
Popravila se sprejemajo vsako sredo pri
Kovačević & Tršan, Ljubljana, Prešernova
ulica št. 5.**Ugodna priložnost****Pisalni stroji****na obroke**THE REX CO, LJUBLJANA,
Telefon 268. GRADISCE 10

Schaplograph in schaplografske potrebščine

LESNI PODJETNIKI! GOZDNI DELAVCI!
NAROČITE — ker je VSE ZASTONJ!**M. Sussmann-ove SEKIRE**
iz Himmelberga na Koroškemso še zmirom najboljši! — Zastopstvo „Sussmann-ove“
tovarne za vsa ORODJA, gozdarska in tesarska, vseh
vrst ZAG

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

Vzajemni posojilnici

v Ljubljani, r. z. z o. z.

ki se je PRESELILA iz hiše Uršulinskega samostana na Kongresnem trgu
poleg nunske cerkve v lastno palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela „UNION“.

Hranilne vloge se obrestujejo

naiboljše

z ozirom na višino zneska in odpovedni čas.

Vernost za hranilne vloge je zelo dobra, ker poseduje

Vzajemna posojilnica večino delnic stavne delniške družbe hotela „Union“
v Ljubljani. — Vrhutega je njena last nova lepa palača ob Miklošičevi cesti, več
mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in inozemstvu. — Denar se naloži lahko
tudi po poštnih potečnicah.**RUSKI TISK****RUSSKAJA PEČATJ**

d. z o. z. KRSKO

ima v zalogi vse vrste

RUSKIH KNJIG,kakor beletristične, znanstvene, šolske in otroške,
velika zaloga not, lastnih izdaj. Posebna biblioteka
je ruski čitajoči publiki za malo odškodnino na
razpolago. — Kataloge pošiljamo brezplačno.

Plačljivo tudi v mesečnih obrokih.

Cene znatno znižane.

ŠENTJANŠKI PREMOGvseh vrst in vsake množine nudi po zmernih cenah za
promptno dobavo PRODAJNI URAD šentjanškega pre-
mogovnika And. Jakl — LJUBLJANA, Krekov trg 10.**ELEKTRO** motorji
dynamo.

Cene nizke.

Zahlevajte cenik.

Vojnovič & Cie

Ljubljana — Dunajska cesta 22.

Dobro in pocenikupijo gg. trgovci moško perilo vseh
vrst pri tvornici perila**A. Ražem Co., Ljubljana**

žabjak št. 3

Samo na veliko!

Postrežba točna!

BISER NAŠEGA JADRANA

Novi Vinodol,

Palace Hotel »Lišanjs«

in

San Marino.

Dependanca otvorena skozi celo leto pod upravo

Sandora Erőssa.

120 sob.

Kavarna, restavracija, kino, vojaška godba. —
Naravna peščena obala. — Cene zmjerne. 2675**SVAKA MOGUĆA
UDOBNOŠĆ**Pažljiva i predusretljiva posluža stoji na raspoloženju
svakom putniku treće klase na brodovima Američke
Vlade za New York. Odlično uređene kabine treće
klase sa 2, 4 i 6 postelja, dovoljno prostrane i dobro
provetrene. Jedinstvena obskrba. Čitaonica, soba za
pušenje i zabave. Velika paluba za šetnju. Sva moguća
briga za udobnost putnika. Tražite besplatne kataloge
i red vožnje od**UNITED STATES LINES**

(JUNAJTED STATES LINES)

Beograd, Palata Beogradske Zadrage; Zagreb, Mihanovićeve
ulica br. 2 preko od kolodvora; Ljubljana, Dunajska cesta
br. 29; Sarajevo, Aleksandrova ulica br. 52**Iirska posojilnica**

Ljubljana. Kralja Petra trg št. 8/1

sprejema hranilne vloge po 8%.

Večje in stalne vloge do 12%.

„Vesna“ Pohlin & drugovi

Kamnik, Slovenija

tvornica vlasnic, rinčic, kljukic za čelje, raznih sponk
in kovinastih gumbovse priporoča za cenjena naročila. Zahlevajte
cenik in vzorce. Trgovci popust. — Pisma na
Ljubljana I, poštni predal 126.

Močno, lepo in poceni

suknoin kamarn, hlačvino,
celir, tiskano (druk) plat-
no, volneno blago in vso
manufakturno robo kupi-
te edino v veletrgovniR. STERMECKI, Celje. Kdor ne verjame, naj se sam prepriča.
Zaloga velikanska. Trgovci engros cene. Cenik zastoni.**Oglas.**Opština grada Beograd nabaviće putem
ofertalne licitacije na dan 31. maja ove godine
sledeci materijal za kaldrisanje ulica:

- 200.000 kom. krupnih kocaka 18/18/18 i
10.000 kom. vezača 27/18/18.
- 18.000 kom. krupnih kocaka 18/18/14 i
6.000 kom. vezača 27/18/14.
- 6.000 komada krupnih kocaka 15/18/18.
- 2.000 dužnih metara ivičnjaka 20/26.
- 320 vag. sitnih kocaka (po 50 m² v vag.).

Materijal, od koga se kocke imaju izra-
diti, mora biti eruptivna stena, propis. trdoće.6. 1000 m² biranog lomljenog kamena za
opravku ulica.7. 1000 m² tucanika za opravku drumova.Materijal za tucanik i lomljen kamen mora biti
krečljak iz boljih formacija.Svaka se vrsta materijala može zasebno
liferovati.Opšti i tehnički uslovi za ovu liferaciju
možu se videti svakog dana u Saobraćajnom
odelenju opštine grada Beograd, Jugovićeve 1.Rok za podnašanje prijava i kavicije 31.
maj 1924 god. do 11. časova prepodne.

IZ SUDA OPŠTINE GRADA BEOGRADA,

A br. 10.508 od 10. maja 1924 god. Beograd.

JADRANSKA BANKA D. D. BEOGRAD

Dionička glavnica: Din 60 milijonov.

Rezerva: 32.515.000.-

Centrala (začasno) Ljubljana.

Podružnice:

Beograd	Dubrovnik	Korčula	Maribor	Split
Bled	Ercegnovi	Kotor	Metković	Šibenik
Cavtat	Jelsa	Kranj	Prevalje	Zagreb
Celje	Jesenice	Ljubljana	Sarajevo	

Naslov za brzojavke: JADRANSKA

Amerikanski oddelek — Potniški urad**Inozemska zastopstva:**

ITALIJA: Banca Adriatica Trst, Opatija, Zadar.

AVSTRIJA: Adriatische Bank, Dunaj.

JUŽNA AMERIKA: Banco Yugoslavo de Chile,
Valparaiso, Autologasta, Punta Arenas.
Porvenir, Puerto Natales.**Afilacija:**Frank Sakser State Bank 82, Cortland St.
New York City.Banka ima prvovrstne zveze v vseh mestih
sveta in se peča z vsemi bančnimi posli.